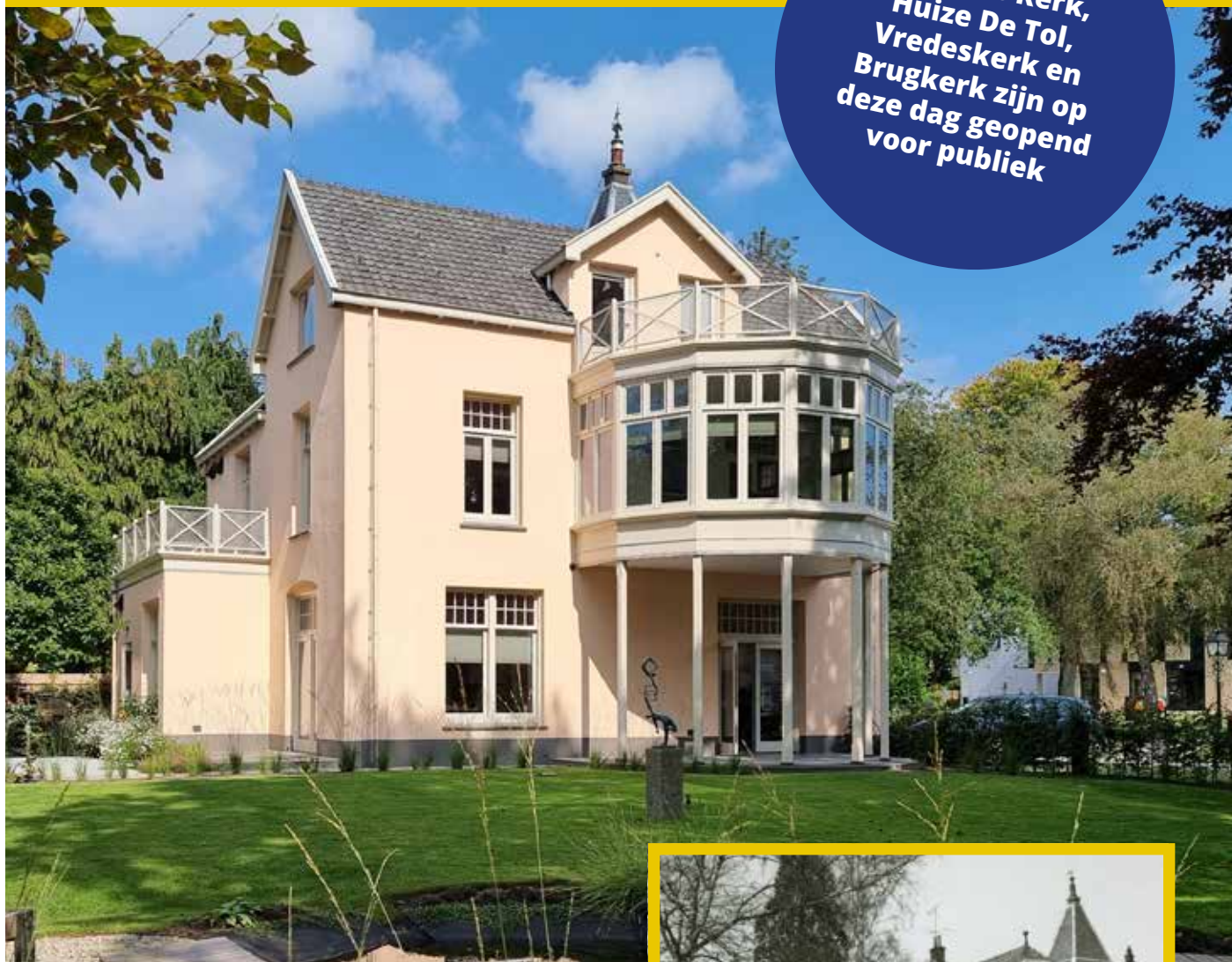

Open Monumentendag Dag van de Architectuur

ZATERDAG 10 SEPTEMBER 2022

De Oude Kerk,
Huize De Tol,
Vredeskerk en
Brugkerk zijn op
deze dag geopend
voor publiek

Duurzaam Veenendaal
Volop in ontwikkeling

**ARCHITECTUUR
CENTRUM
VEENENDAAL**

**OPEN
MONUMENTENDAG**

VIENDEN
LOTERIJ

Oud Veenendaal

www.oudveenendaal.nl | www.architectuurcentrumveenendaal.nl

VOORWOORD

Veenendaal kenmerkt zich door groei, verandering en diversiteit. Ook kan ik met trots zeggen dat Veenendaal steeds duurzamer wordt. Het thema dit jaar van Open Monumentendag/Dag van de Architectuur is heel toepasselijk 'Duurzaam Veenendaal volop in ontwikkeling'.

Op zaterdag 10 september zullen veel bijzondere gebouwen hun deuren voor u openen. Zo kunt u een kijkje nemen in gemeentelijk monument Huize de Tol – bij u wellicht bekend als 'het roze kasteeltje'-aan de Kerkewijk. Een prachtig pand dat ik vorig jaar mocht openen en dat volledig duurzaam gerenoveerd is. Het gebouw uit 1915 bezit nu het Energiecertificaat A+++ en is hiermee klaar voor de toekomst.

De organisatie van Open Monumentendag/Dag van de Architectuur wil u graag bijzondere (historische) plekken in Veenendaal laten zien. Maar ook wil zij u bewust maken van uw omgeving en na laten denken over de toekomst en welke betekenis Veenendaal krijgt voor nieuwe generaties.

Nieuw en bijzonder dit jaar is dat Turfweide onderdeel is van Open Monumentendag/Dag van de Architectuur. Deze unieke plek geeft het historisch belang van Veenendaal en onze gezamenlijke grond letterlijk en figuurlijk op een artistieke en ecologische manier weer. Van 11.00 tot 14.00 uur kunt u Turfweide, die dan voor 80% klaar is, gaan bekijken. Ontdek waarom biodiversiteit en meer groen zo belangrijk zijn voor (een duurzamer) Veenendaal.

Dit jaar start de 28 knooppunten tellende fiets- en wandelroute in de Cultuurfabriek. Hier zullen diverse activiteiten voor kinderen zijn zoals een fotowedstrijd, een speurtocht, het FabLab is open en er mogen monumenten worden geknutseld. Ik ben heel benieuwd welke creaties de Veenendaalse kinderen zullen maken en ik zal zeker even een kijkje gaan nemen. De jeugd heeft immers de toekomst, net zoals duurzaamheid dat heeft.

En daarom zullen de volgende organisaties in de Cultuurfabriek aanwezig zijn om u alles te vertellen over duurzaamheid: Veenendaal4Fair, Repair Café, een stand over het NK tegelwippen. Buiten op het Kees Stipplein vindt u de energiecaravan.

Veenendaal is een stad in ontwikkeling. Een plek waar we ook in de toekomst met steeds meer inwoners samen willen wonen en leven. Hoe goed kent u uw woonplaats na alle veranderingen? Open Monumentendag/Dag van de Architectuur is een uitgelezen kans om Veenendaal (opnieuw) te ontdekken. Ik nodig u van harte uit zaterdag 10 september op de fiets te stappen of uw wandelschoenen aan te trekken. Bekijk de 28 knooppunten en ontdek hoe veelzijdig en duurzaam Veenendaal is.

Gert-Jan Kats,
Burgemeester van Veenendaal

HET PROGRAMMA VINDT U OP PAGINA 19

Comité van voorbereiding

(van links naar rechts): Johan Huibers, Hans Wegen, Maurice L'homme, Gerada Beijl, Hans van Ekeris, Hennie Henzen, Bastin van Eden, Berto van Leeuwen.

(niet op de foto staan): Charlotte Melssen, Marloes Faber.

Duurzaamheid is een verhaal van hoop

In de jaren dat ik opgroeide in Veenendaal, zo'n 35 jaar geleden, leerde ik het woord duurzaamheid kennen. Duurzaamheid gaat over handelen dat geen blijvende schade achterlaat aan de natuur. Denk dan aan de bodem en het bodemleven, het water en het leven in het water, de dieren op het land en de lucht. We noemen het ook wel moeder aarde of de Schepping. Het is een ontzettend slim ecosysteem, dat zich miljarden (!) jaren heeft ontwikkeld en waarin al het leven met elkaar verbonden is en van elkaar afhankelijk is. Vanuit mijn prille perceptie toen, was dat voor mij een nieuw woord. En ik vond toen dat alles wat we deden, kochten, aten duurzaam zou moeten zijn. Want daar kon je toch niet op tegen zijn? Het was ook in die tijd, dat we als gezin lid werden van het Wereld Natuur Fonds en ik nestkastjes timmerde bij het IVN.

De geschiedenis als context

Inmiddels is die intrinsieke overtuiging aangevuld met een stuk realiteitszin over hoe wij als mens ons de afgelopen eeuwen hebben ontwikkeld in een veranderende relatie tót die natuur, de plek waar we leven en van afhankelijk zijn. We hebben haar naar onze hand gezet. De aanleidingen van die veranderingen zijn aan te wijzen, zoals de industriële revolutie waarin we o.a. machines gingen maken. We werden efficiënter in het bewerken van het land en konden grotere gebouwen maken, die ook sneller klaar waren. Met het groeien van de mogelijkheden, groeide ook de behoeften en vice versa.

De Tweede Wereldoorlog met haar hongersnoden zorgde ervoor, dat we 'nooit meer honger' wilden. Zodoende maakten we de landbouw steeds efficiënter. We ruilden kavels en maakten ze groter om efficiënter te 'boeren'. We bewerkten de bodem en het watersysteem zo, dat we steeds meer konden oogsten. En dat lukte! We geloofden oprecht dat we goed bezig waren, voor de mens. Inmiddels weten en voelen we, dat de rek van de natuur eruit is. Het kan zichzelf, op lokaal, regionaal en mondiaal niveau, niet meer goed gezond houden of herstellen van extremen en er is steeds meer menselijk ingrijpen nodig om onze behoeften te vervullen.

Duurzaam Veenendaal volop in ontwikkeling

En dan, zitten we in de 21e eeuw. Hoop doet leven! Zou het zo zijn, dat duurzaam leren handelen hoop geeft voor een nieuw evenwicht? We leven daadwerkelijk in een tijd van verandering waarin duurzaamheid in alle haarvaten van de samenleving, overheid, onderwijs en bedrijfsleven komt. Daarbij wordt het woord Duurzaamheid ook wel eens een gewoontewoord, een containerbegrip of een modewoord om een positieve indruk te maken. Daarom is het in dit artikel en in relatie tot de Dag van Architectuur en de Open Monumentendag interessant om het op onze plaats Veenendaal te betrekken.

Zoals gezegd, gaat duurzaamheid over handelen dat geen blijvende schade achterlaat aan de natuur. Tegenwoordig zijn er geluiden die zeggen dat we regeneratief moeten leren handelen. Dat is nog een stap verder; ons handelen draagt bij aan herstel van de natuur, in plaats dat het geen schade berokkent.

De lokale bestaande situatie

In de dorpen, steden en op het platteland, en dus ook in Veenendaal, wordt iedere dag aan een plezierige, gezonde en veilige omgeving gewerkt. Dat gaat bijvoorbeeld over sterke constructies in gebouwen, overzichtelijke en gebruiksvriendelijke pleinen, en parken om elkaar te ontmoeten en om een (gezond) luchtje te scheppen.

Bij monumenten bijvoorbeeld, is de ambitie om duurzaam te onderhouden en te verbouwen erg belangrijk. Maar daar kan je

niet alles zomaar veranderen. Zo'n gebouw is een bladzijde uit de geschiedenis. Bij de renovatie en restauratie van erfgoed is het dus heel belangrijk om specialistisch advies voor verduurzaming mee te nemen. Het beperken van het energieverlies, het aanbrengen van nieuwe duurzame installaties, en het toevoegen van nieuwe materialen is het van belang om een zorgvuldige afweging te maken die recht doet aan de cultuurhistorische waarde. Hierbij is het ook belangrijk om de specifieke bouwfysische condities van het erfgoed in acht te nemen, zodat er geen technische schade wordt toegebracht aan het monument. Er wordt een zogenaamd integraal plan gemaakt, waarbij de gebouwschil en isolatie, de zorgvuldige inpassing van installaties en de toepassing van duurzame energie worden meegenomen. Dit wordt ook wel 'behoud door ontwikkeling' genoemd.

En als we opnieuw beginnen

Bij nieuwbouw spelen er andere zaken. Het maken van gezonde gebouwen, waarin mensen zich goed kunnen bewegen en waarbij ontmoeting gestimuleerd wordt, is een uitdaging. Dit is een ontwerppoging waar architecten dagelijks mee bezig zijn. Door dit op de juiste manier te doen kunnen we met de gebouwde omgeving een belangrijke bijdrage leveren aan een toekomst waarbij biobased en circulariteit uitgangspunt is. Biobased bouwen gaat over het gebruiken van materialen die door de natuur zijn gemaakt. Hout is daar een goed voorbeeld van, in tegenstelling tot beton. Circulair bouwen gaat over het principe dat er geen afval is. Materialen zijn herbruikbaar of recyclebaar.

Flexibiliteit is daarbij steeds vaker een ontwerp vraag. Hoe kan een gebouw en omgeving eenvoudig aangepast worden, wanneer onze behoeftes veranderen. Zonder dat het gebouw overbodig wordt en zelfs gesloopt moet worden? Want hoe bestendig is de behoefte van vandaag? We zien ook steeds vaker, dat de gebouwde omgeving kan helpen bij het bevorderen van de biodiversiteit, energieopwekking en waterbuffering. Je ziet door de ooghalen heen een verhaal ontstaan, waarin ons menselijk handelen altijd verweven raakt met wat de natuur zo min mogelijk schade toebrengt of zelfs goed doet. Hierin zijn we uiteraard lerende. En ook de wetgever moet hier nog stappen in zetten. We gaan ons weer meer gelijkwaardig opstellen als deel van de natuur.

In mijn werk

Inmiddels ben ik al heel wat jaartjes werkzaam als landschapsarchitect en werk ik aan veranderingen, die moeten zorgen voor een volhoudbare balans tussen menselijk handelen en de draagkracht van de natuur. Deze rol is voor een belangrijk deel een gevolg van mijn kinderjaren en hoe ik toen heb geleerd immens van de natuur te houden en me in haar te verwonderen. Ik en mijn 2 broers groeiden op met de zoekkaarten voor de beestjes en de plantjes en gingen in de schemer dagen kijken. Het zijn deze, ogenschijnlijk kleine momenten in de tijd, die later van grote betekenis bleken.

Het in verbondenheid leven met de natuur gaat ons lukken als we (weer) intens verliefd te worden op de natuur en over en van haar te leren. Want, waar je van houdt, wil je graag goed verzorgen. En dat is een hoopvol verhaal.

Eveline de Kock,

Landschapsarchitect bij Ruimte Atelier

Bij **BTTR** ontwerpen en bouwen we slimme technologische oplossingen voor complexe processen. Zo maken we bestaande processen toegankelijk en efficiënt.

Ons werk speelt zich af in de digitale wereld. Toch bewegen we ons het liefst door de échte wereld en willen we ons hard maken voor behoud van historie en natuur.

www.bttr.nl

**"Het verleden
verrijken met
innovatieve
toekomst."**

 Sinds 1870
BOUWBEDRIJF
VAN GROOTHEEST

1

De Cultuurfabriek

Kees Stipplein 74

Eind jaren '90 was de Hollandia Wol fabriek aan Het Verlaat het laatste overgebleven wol/textiel fabriekspand in Veenendaal. De fabriek heeft een roerig verleden met natuurlijk vele arbeiders die er hebben gewerkt maar er waren door de jaren heen ook allerlei activiteiten als tijdelijke invulling op de locatie. In het nieuwe hart van Veenendaal, Brouwerspoort, heeft de voormalige Hollandia Wol fabriek een nieuwe bestemming verkregen als cultuurcluster met daarin de bibliotheek, Museum Veenendaal, de Historische Vereniging Oud Veenendaal en de Kunstuitleen. In de binnentuin van het complex, tussen het oude gebouw en de nieuwbouw is de oude fabrieksschoorsteen behouden gebleven. Doordat de toren nu enigszins verscholen ligt, werkt hij vooral op afstand, in de skyline van Veenendaal, en zie je hem pas weer als je je binnen in het cultuurcluster bevindt.

Het ontwerp van de Cultuurfabriek is in de eerste plaats stedenbouwkundig benaderd. Omdat de voormalige fabriek niet aan de hoofdroute van de binnenstad van Veenendaal ligt, is deze gekoppeld aan een nieuw gebouw. Deze nieuwbouw zorgt ervoor dat de hoofdentree aan het Kees Stipplein ligt en aansluit op de hoofdroute.

De breipatronen die te herkennen zijn in de gevels van de Cultuurfabriek, zijn een knipoog naar de wol traditie van Veenendaal. Net zoals in een breiwerk zijn in de bakstenen gevels kleur- en reliëfverschillen gemaakt en daarmee licht- en donkereffecten gecreëerd. Het zijn als het ware gemetselde Noorse truien met kabels en gerstekorrelsteken, met onderaan een boord, die werkt als een klassieke plint. Ook in het spel van vlakke en geprofileerde kliklijsten in de glazen voorgevel zijn weefpatronen te herkennen. De kolommen in de nieuwbouw die uitmonden in de draagconstructie

foto MLh

van de vloeren, zijn geïnspireerd op de industriële betonstructuur van de oude fabriek en betonstructuren van de Italiaanse constructeur Nervi. Vanaf het plein is door de glazen gevel deze stapeling van kolommen en vloeren zichtbaar gemaakt.

Aan de binnenkant van het gebouw trekt kleur op alle verdiepingen de aandacht: warm rood in het leescafé, prachtig blauw in het Museum, vrolijk oranje en groen in de Jeugdbibliotheek, paars en roze in de Bibliotheek en in de ruimte van de Historische Vereniging. Maar de 'kleur' zit niet alleen in het gebouw en de inrichting. Het zijn de bewoners die maken dat de Cultuurfabriek meer is dan een verzameling van vier culturele instellingen. Er wordt inhoudelijk met elkaar de samenwerking aangegaan om vorm te geven aan kunst en cultuur in Veenendaal.

2

Groen in de stad

Centrum Veenendaal

foto MLh

In het centrum van Veenendaal wordt gewerkt aan manieren om te vergroening toe te passen. Het goed verzorgen van bestaande bomen, parken, plantsoenen en waterpartijen is het uitgangspunt van beleid. Er wordt gezocht naar plekken waar meer natuur in de stad gemaakt kan worden. De herinrichting van de Kerkewijk met meer groen is hiervan een voorbeeld. Het creëren van natuur en groen in de stad

gaat altijd gepaard met een zoektocht. Verkeer, kabels en leidingen in de grond, evenementen, ruimte voor hulpdiensten en de wens voor terrassen geven randvoorwaarden mee. De ruimte die er uiteindelijk gevonden wordt moet fraai ontworpen worden, waarbij aandacht moet worden besteed aan het toekomstige beheer.

Kijken we in het centrum langs bijvoorbeeld de Brouwersgracht met zijn bomen en bloemborders en bij de beuk op het Zwaaipein, dan zien wij voorbeelden van vergroening. Fraai voor het oog, het ordent de ruimte, de regen kan hier goed naar de bodem zakken en de bomen zorgen voor verkoeling in de zomer. Ook de verhoogde borders op het Scheepjeshofplein staan er groots en bloeiend bij.

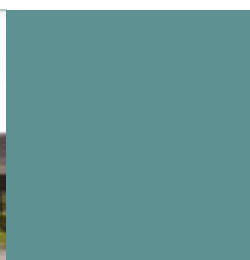
Een ander voorbeeld is het Raadhuisplein. Stukjes natuur in de stad, hoe groot of klein ook, kunnen helpen bij de geestelijke en fysieke gezondheid van mensen. Bovendien zorgt meer biodiversiteit (verschillende soorten dieren en planten bij elkaar)

HW HUIBERS
VAN WEELDEN
ARCHITECTEN

herkenbaar in het heden, verleden en de toekomst

ruimte voor
uw plan

SCHLINGMANN
ARCHITECTEN

Erasmusstraat 8 3902 KC Veenendaal
Tel. 0318-527418
E-mail info@schlingmannarchitecten.nl
Internet www.schlingmannarchitecten.nl

ook voor het terugdringen van insectenplagen, zoals die van de eikenprocessierups. Het is daarom belangrijk om een goede balans te vinden in de natuur. Op het Raadhuisplein zijn daarom rondom de bestaande berken nieuwe borders gemaakt die ruimte bieden voor bloeiende planten. Op het plein vinden we nu minder steen, meer groen, minder hitte, meer infiltratie, een meer

natuurlijke, parkachtige omgeving om elkaar te ontmoeten én een mooie plek voor de trouwstoet! Tegelijkertijd is er rekening gehouden met een eventuele doorgang voor de hulpdiensten, voor de aanleg van terrassen, voor het plaatsen van een grote kerstboom en voor het parkeren van de fietsen.

3

Voormalige Eben Haëzer kerk

Zandstraat 39

Het voormalige kerkje dat ten opzichte van de Zandstraat iets terugliggend is gesitueerd is gedurende 63 jaar het onderkomen geweest van de 'Christelijke afgescheidene Gemeente'. De voormalige kerk en het terrein eromheen heeft een ware transformatie doorgemaakt. Het Dominee Riekelhof, zoals het gebiedje nu heet is een intiem kleinschalig hofje geworden. Het hofje biedt ruimte aan 16 jongeren met een licht-verstandelijke beperking onder begeleiding van zorgorganisatie Reinaerde. Het voormalige kerkje gaat voorzien worden van drie studio's en een gemeenschappelijke ruimte voor de bewoners.

Behoud en noodzakelijk herstel met handhaving van de authentieke beeldkwaliteit is uitgangspunt geweest bij de planvorming van het hofje. De schaalopzet en karakteristiek van de bebouwing zorgt voor gewenste eenvoud en rust in het plangebiedje, die past bij de wensen van de cliënten, waarbij permanente begeleiding wordt aangeboden in hun eigen appartement of studio.

Zo krijgt het kerkje uit 1864 een tweede leven en vormt het Dominee Riekelhof straks een unieke plek in Veenendaal en begint een nieuw hoofdstuk in de geschiedenis van de plek. De Historische Vereniging Oud Veenendaal heeft zich ingezet voor het behoud van de voormalige kerk en heeft de geschiedenis in haar kwartaalblad aan de Veenendalers gepresenteerd.

Het kerkje zelf is gebouwd in 1864 en in datzelfde jaar op 30 oktober in gebruik genomen onder de naam Eben Haëzer. Er werd in 1890 een orgel in geplaatst. Verbouwing van het kerkje vond in 1911 plaats. Er werd een consistorie aan toegevoegd en er werden in totaal 5 nieuwe ramen ingebracht. Tevens werd een half rond plafond van stucwerk en een wandlambrisering in het kerkje aangebracht. Het orgel werd aan de tegenoverliggende kopzijde geplaatst waarbij de preekstoel aan de zijde van de consistorie kwam. Er was na de vergroting van het gebouwtje ruimte voor 256 zitplaatsen.

In 1927 werd het kerkje aan de Zandstraat door de groeiende ('voortgezette') Christelijke Gereformeerde Gemeente verlaten en voor fl. 3.480 gulden verkocht aan timmerman Marinus van Doorn (de vraagprijs was oorspronkelijk fl. 7.000). Het kerkje werd in twee delen opgesplitst, de toegang werd vergemakkelijkt door het aanbrengen van grote schuifdeuren. Het geheel werd als pakhuis in gebruik genomen. De kerkelijke gemeente nam een nieuwe kerk aan het Boerscheland, nu Beatrixstraat, in gebruik.

4

De Oude kerk

Markt 9

De behoefte aan een parochiekerk voor de toen nog uitsluitend rooms-katholieke bevolking groeide toen midden 16e eeuw de exploitatie van het veengebied steeds grotere vormen aannam.

De kerk is in 1566 toen Veenendaal nog onderdeel uitmaakte van Spanje ingewijd en opgedragen aan Sint Salvator en staat op het hoger gelegen gedeelte in het voormalige veengebied genaamd het

Schuurkampbouw

Turbinestraat 8m
Veenendaal
T: 0318 507010

www.schuurkampbouw.nl

Kleine Veenlo. In eerste instantie had men het Grote Veenlo (waar nu de algemene begraafplaats aan de Munnikenweg is gesitueerd) op het oog voor de bouw van de kerk en daarmee de toekomstige kern van Veenendaal. De eigenaren van deze zandheuvel wilden deze echter niet verkopen aan de exploitanten van de veencompagnie. De Oude Salvatorkerk heeft een wat merkwaardige ontstaansgeschiedenis. Het was niet een geloofsgemeenschap die in het toekomstige dorp een eigen onderkomen stichtte, maar het waren de exploitanten van de turfnering. Vooral de eerste eeuw werd de kerk dan ook multifunctioneel gebruikt. Naast Godshuis was het gebouw markthal, vergaderplaats, zetel van het openbaar bestuur en ook een plek voor het begraven van de doden. Althans voor hen die dat konden betalen, want de inkomsten uit de 'grafrechten' waren voor de veengenoten van groot belang. Wie in 2022 naar het kerkgebouw kijkt, kan maar moeilijk zien hoe het oorspronkelijke er vier en een halve eeuw geleden uitzag. De aanblik van de kerk is door de jaren heen veranderd naar de behoeftes van de gemeenschap.

Van de omvang en vorm van het vroegere kerkgebouw is niets meer te herkennen. Wat we vandaag de dag zien is het resultaat van de oorspronkelijke zaalkerk (rechthoekig kerkgebouw dat bestaat uit een beuk) die achtereenvolgens in 1753, in 1835 en nog in 1906 met steeds breder wordende zijbeuken is uitgebreid. Hierdoor heeft de kerk het karakter gekregen van een pseudo basiliek (een kerkgebouw met meerdere beuken waarbij de middelste geen ramen heeft en hoger is dan de naast liggende beuken). De uitbreidingen zijn

te herkennen aan de meerdere eerste stenen die de gelaagdheid van de kerk illustreren. Het kerkgebouw werd in 1961/1962 gerenoveerd. Het ongeveer tegenover de Fluitersstraat staande bijgebouw naast het koor van de kerk dateert ook uit die tijd. Alleen het 'driezijdig gesloten koor' van de kerk, dat is het lagere gedeelte met het door leien gedekte dak, dat vanaf de oostkant van de kerk 'onderaan de Markt' goed is te zien, is nog ongeveer zoals het in de 16e eeuw is gebouwd. Toen met een dakbedekking van riet. In vroegere tijden was het terrein rondom de kerk in gebruik als grafveld. Van de talloze begravingen rondom en binnen in de kerk is geen spoor meer terug te vinden.

5

Gedenkpark 'De Oude Begraafplaats van 1829'

Kostverloren/Weverij

Sinds ruim 30 jaar is de voormalige (gemeentelijke) begraafplaats uit 1829 (te vinden tussen Kostverloren, Molenstraat en Weverij) een gemeentelijk monument. Het park is dagelijks geopend van zonsopgang tot zonsondergang. Op zaterdag 10 september zijn tussen 10.00 en 16.00 uur een aantal Vrienden van de Oude Begraafplaats van 1829 aanwezig die meer kunnen vertellen over deze dodenakker, waar vanaf dat jaar een kleine 10.000 mensen ter aarde zijn besteld. De stoffelijke resten (botten) van al deze doden bevinden zich nog steeds onder de grond.

Twee jaar terug, in de zomer van 2020, constateerden enkele bezorgde plaatsgenoten dat de Oude Begraafplaats er niet best bij lag. Er was sprake van fors achterstallig onderhoud. Reden om de koppen bij elkaar te steken en over te gaan tot oprichting van

de 'Vrienden van Gedenkpark de Oude Begraafplaats van 1829'. Doel: ervoor te zorgen dat alles er weer netjes bij zou komen te liggen en dat er meer bekendheid zou komen voor deze fraaie maar soms ook wat vergeten plek aan de rand van het centrum van Veenendaal.

Werkgroep

Momenteel zijn ruim 10 vrijwilligers elke maand bezig met het onderhoud en het schoonhouden van de Oude Begraafplaats. De 'Vrienden van Gedenkpark de Oude Begraafplaats van 1829' zijn om praktische redenen een werkgroep geworden van de Historische Vereniging Oud Veenendaal. Met de gemeente is overeengekomen dat het groen- en grafonderhoud voortaan door de vrijwilligers wordt gedaan. De gemeente geeft in ruil daarvoor een jaarlijkse financiële bijdrage voor de te maken kosten, die zij weer terugverdient doordat de gemeentelijke uitgaven voor het onderhoud (uren, materialen e.d.) een stuk lager uitvallen.

Wie nu rondloopt op de Oude Begraafplaats zal zien dat alles er inmiddels weer een stuk netter bij ligt. De grafstenen zijn schoongemaakt, de paden zijn weer toegankelijk, de gazons gemaaid en de bankjes staan weer strak in de verf. Ook de vindbaarheid van de Oude Begraafplaats is verbeterd door enkele nieuwe toegangsborden te plaatsen. Zo heeft deze historische plek (zo'n 6.000 m2 groot) weer haar functie terug, niet alleen als gedenkpark, maar ook als verblijfs- en wandelparkje.

Architectuur & Interieur

tastvol

Tastvol Architectuur & Interieur

elk ontwerp uniek en doordacht

W: www.tastvol.nl

E: info@tastvol.nl

T: 06-141 94 502

Ginkel
Bemmelen

NVM MAKELAARS

Boompjesgoed 16 | Veenendaal

0318 - 52 99 19

info@ginkelbemmelen.nl

6

Onafhankelijk advies
Goed verzekerd
Lagere maandlasten

www.groene-huis.nl

6

Aankoop en verkoop
Gratis waardebeoordeling
Planontwikkeling

www.ginkelbemmelen.nl

HET GROENE HUIS

HYPOTHEKEN & VERZEKERINGEN

Boompjesgoed 16 | Veenendaal

0318 - 55 32 32

info@groene-huis.nl

Onhygienisch

De begraafplaats werd in 1829 door de gemeente aangelegd aan wat toentertijd de rand was van het dorp. De aanleg van nieuwe begraafplaatsen buiten de bebouwde kom werd destijds door de landelijke overheid verplicht gesteld omdat het begraven in de nabijheid van huizen en vooral in en rondom kerken als 'onhygiënisch' werd gezien. Tot 1829 werden vrijwel alle Veenendalers begraven in en rondom de Oude Kerk aan de Markt. Toen dit 'kerkhof' geruimd moest worden is het grootste deel van de toen aanwezige stoffelijke resten uit de eeuwen daarvoor overgebracht naar de destijds geheel nieuwe (algemene) begraafplaats aan het eind van de weg 'Achter de Kerk'.

Een eeuw later was de Oude Begraafplaats vol, reden voor de gemeente om een nieuwe begraafplaats ('De Munnikenhof') aan te leggen. Het eerste graf werd daar in 1917 uitgegeven. Op de Oude Begraafplaats vonden in de decennia daarna alleen nog 'bijzettingen' plaats. Na 1947 werd de begraafplaats definitief gesloten. Aan onderhoud werd daarna weinig tot niets meer gedaan, zodat deze dodenakker in de loop der jaren een nogal unheimisch karakter kreeg.

1986: Gedenk- en Wandelpark

In 1986 besloot de gemeente de begraafplaats om te vormen tot een gedenk- en wandelpark, met een fraai hek er omheen. Hierbij

ging men achteraf gezien nogal drastisch te werk: van de ruim 100 aanwezige grafplaten werd de helft afgevoerd naar een stortplaats. De rest werd bewaard. Wie meer wil weten over de Oude Begraafplaats kan terecht op de website: www.oudebegraafplaatsveenendaal.nl. Daar is van alles te lezen over de geschiedenis van de begraafplaats en over de doden van lang geleden. Inmiddels staan op deze website ook de namen vermeld van ruim 4.000 Veenendalers die hier vanaf 1829 werden begraven. Voor veel mensen van Veenendaalse origine een eenvoudige mogelijkheid om te bekijken of de naam van uw over-grootmoeder of uw over-over-grootvader er ook tussen staat...

foto MLh

6

De 'Nieuwe molen'

Mulderslaan 3

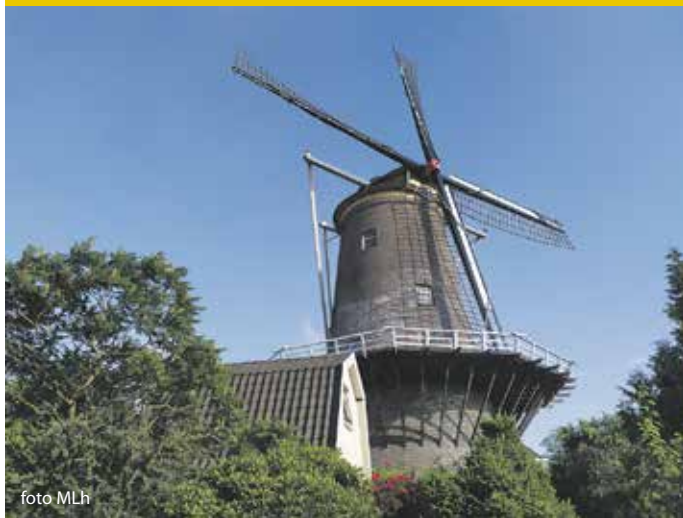

foto MLh

Pal naast de plaats van de huidige stellingmolen stond sinds 1623 een houten standaardmolen: de Geldersche Molen. Deze moest wegens bouwvalligheid worden gesloopt. Op de plek naast de oude molen werd in 1911 (eerst) een vervangende ronde stenen stellingmolen gebouwd. Deze werd "De Nieuwe Molen" genoemd.

De familie Van Eden is vanaf ongeveer 1630 eigenaar van genoemde molen. Tot 1946 werd er met de molen gemalen. Vanaf die tijd begon de mengvoederindustrie zich steeds meer te ontwikkelen. Door deze ontwikkeling konden de grondstoffen die gebruikt moesten

worden niet meer door de stenen in de molen worden gemalen. Hierdoor kwam er aan het malen in de molen een einde en kwam de molen steeds meer in verval. Na een restauratie en modernisering van de wieken met een stroomlijnsysteem wordt de molen in 1954 weer geopend. In 1976 verkoopt Harm van Eden de molen aan de gemeente Veenendaal. Vervolgens is de molen in handen gekomen van de Stichting De Utrechtse Molens, nu een deel van Stichting Het Utrechts Landschap.

In 2010/2011 is de molen ingrijpend gerestaureerd. Het bleek dat de fundering van de stenen basis van de molen steeds verder uit elkaar schoof, waardoor scheuren in het metselwerk voor lekkage en schade aan de houten binnen constructie van de molen zorgden. Door een grote betonnen ring rondom de fundering van de molen te realiseren werd de situatie gestabiliseerd en konden overige herstelwerkzaamheden worden uitgevoerd.

Al sinds 1968 houden vrijwillige molenaars de molen draaiende. Belangrijk want een molen die in gebruik is heeft minder onderhoud nodig dan een stilstaande molen. Door de bedrijvigheid worden gebreken en ongedierte snel ontdekt en kunnen bijtijds worden verholpen. Nog steeds zorgen vrijwilligers ervoor dat er met windkracht graan gemalen wordt. In de molen is ook een winkel waar ambachtelijk gemalen meelproducten worden verkocht. De molen en de molenwinkel zijn bijna elke zaterdag open voor rondleidingen en meelverkoop.

Wij zijn KUDO

Midden Nederland mooier maken door zelf initiatief te nemen in nieuwbouw ontwikkelingen. Het gehele ontwikkeltraject in eigen beheer hebben en zelf de realisatie van duurzame en gezonde leefomgevingen uitvoeren.

Bouwgrond / (her)ontwikkelingslocatie verkopen? Neem contact met ons op!

+75

Specialisten zijn werkzaam in het KUDO team.

300

Seriematige woningen worden jaarlijks door ons opgeleverd.

De **woning-leverancier** van Midden Nederland.

Meer informatie over onze projecten op **KUDO.nl**

KUDO

Wij vormen de toekomst

Storkstraat 25 | 3905 KX | Veenendaal | 0318 540 080 : info@kudo.nl | kudo.nl

De windkorenmolen "De Vriendschap" aan de Nieuweweg in Veenendaal werd in 1872 gebouwd ter vervanging van de omstreeks 1870 gesloopte standaardmolen 'de Oude Molen', aan de huidige Molenstraat in Veenendaal. De houten constructie in de molen werd niet geheel nieuw gebouwd maar is een mooi voorbeeld dat functioneel hergebruik van alle tijden is. Naar alle waarschijnlijkheid is het gebruikte materiaal afkomstig van een gesloopte papiermolen uit Wormerveer daterend uit 1781. Bijzonder aan de constructie van molen "De Vriendschap" is de vorm. Zo zijn in de verschijningsvorm van de molen twee delen te onderscheiden: een achtkant gevormd door de houten en met riet gedekte stellingmolen bovenop een vierkante, stenen onderbouw. Deze vormcombinatie is een wijze van molenbouw die in Nederland weinig voorkomt. De tweeledige opbouw komen we veelvuldig tegen in Nederland. De molen valt daarmee onder het type stellingmolen. Dit omdat er een stelling (verhoogde omloop) nodig is om de molen te kunnen bedienen. Functioneel zorgt de onderbouw ervoor dat de molen de beschikking had over opslagcapaciteit, waar men met paard en wagen naar binnen kon rijden en in het geval van "De Vriendschap" is ook nog goed in de huidige vorm te zien dat de molenaarswoning in de onderbouw was gesitueerd. Maar nog belangrijker, het optillen van de molen ten opzichte van het maaiveld zorgt ervoor dat er geen last wordt ondervonden van de omliggende bebouwing, die bij de bouw van de molen reeds aanwezig was.

De laatste eigenaar van het maalderijcomplex stamt uit het molenaarsgeslacht Van Eden dat de molen al sinds 1891 bedient. In 1898 kon Jan Jacob van Eden met zijn gezin verhuizen naar het molenaarshuis naast de molen. In 1928 werd de maalderij door zoon Gerrit overgenomen. De vraag naar maalproducten bleef echter zodanig toenemen, dat de productie drastisch uitgebreid moest worden om de concurrentie de baas te blijven. Het gevolg was dat veel aan de molen werd gesloopt en vervangen en de molen omgeven werd door silo's. Het 'gaande werk' uit de molen werd verwijderd

om plaats te maken voor silo's. In 1960 volgde Gert van Eden zijn vader op. Gert is tot op de dag van vandaag vrijwillig molenaar van molen "De Vriendschap". Sinds 1995 is de molen weer volledig in ere hersteld door een ingrijpende restauratie en aanvulling met (delen van) een elders in het land door sloop beschikbaar gekomen molen. De molen werd midden jaren negentig door Z.K.H. prins Claus (beschermheer van De Hollandsche Molen) opnieuw als maalvaardige windkorenmolen in bedrijf gesteld.

Molen "De Vriendschap" heeft zich ontwikkeld tot een plek waar de traditie van het molenaars vak in ere wordt gehouden en er tegelijkertijd naar de toekomst wordt gekeken. Zo is er een winkel ingericht waar ambachtelijk gemalen meel wordt verkocht voor de fijnproevers en is de bijeenkomstruimte in de molen gemoderniseerd zodat deze geschikt is voor workshops, trouwerijen en diverse andere bijeenkomsten. Ook bevindt zich direct naast de molen peuteropvang "De Molen". De bevrogen vrijwilligers vertellen u met liefde en passie graag meer over "De Vriendschap" en de werking van de molen op locatie.

Aan de Davidsstraat zijn in 1920 aan weerszijden arbeiderswoningen gebouwd in opdracht van de "Veenendaalse Woningstichting", die ooit was opgericht door de Veenendaalsche Stoomspinnerij en Weverij (VSW). Directieleden van de VSW vormden het bestuur van de woningstichting.

In Veenendaal werd meestal gebouwd naar ontwerp van plaatselijke aannemers of architecten, de huizen aan de Davidsstraat zijn van de hand van architecten uit de Amsterdamse School, mogelijk doordat de VSW veel zakelijke connecties had in het Amsterdamse. Het complex is gebouwd naar ontwerp van P. Vorkink (1878- 1960) en J. Wormser (1878-1935) uit Amsterdam.

Wij bewaren Erfgoed

MONUMENTEN • AGRICULTUUR • KUNSTOBJECTEN • NATUUR

www.ditistomorrow.nl | info@ditistomorrow.nl

mies
ARCHITECTUUR

foto STUDIO BEELDWERKEN

mies.nl

Doel van de architecten van de Amsterdamse School was om ook de arbeidersklasse te verheffen: de mooie vormgeving moest leiden tot een beter leven. Bij de woningen zijn verscheidene kenmerken van de Amsterdamse School toegepast. Het complex is eigendom van Veenvesters en heeft de beschermde status van rijksmonument.

De woningen zijn symmetrisch van opzet en zijn met hun rechthoekige plattegrond in tweetallen gespiegeld uitgevoerd, in de vorm van een bouwblok en twee-onder-een kap woningen. De verschillende bouwvolumes bestaan allemaal uit één bouwlaag die is voorzien

van een schildvormige mansardekap met de in het oog springende rode dakpannen. Ter plaatse van de entrees van de woningen is het dak opgetild en loopt de gevel verder door naar boven. Dit wordt extra kracht bijgezet door de verbijzondering in het metselwerk in de vorm van de segmentboogvormige muurdam in samenspel met de voordeuren. Daarnaast zorgt het gevelvlak boven de entree op de tweede verdieping door zijn afwijkende gepotdekselde houten afwerking met daarin twee vierlichtsvensters voor een lichte uitstraling en beëindiging van deze subtiële verbijzondering in de gevel van de arbeiderswoningen.

9

IVN, "De Groenhof"

Prins Willem-Alexanderpark 317

Sinds het begin van 2022 heeft het Natuur- en Milieu Educatie Centrum van het IVN in Veenendaal een nieuwe plek gevonden onder de naam "De Groenhof". Het centrum heeft een eigen mediatheek en organiseert wandelingen, fietstochten en cursussen voor basisscholen, BSO 's, jongeren en andere belangstellenden.

Het IVN is het instituut voor natuureducatie en verbindt daarmee mens en natuur. Door natuuractiviteiten, cursussen en projecten wordt iedereen van jong tot oud meegenomen hoe leuk, gezond en belangrijk de natuur om ons heen is. Mensen op een actieve wijze betrekken bij de natuur is hierbij het middel. In Veenendaal is het IVN onder andere betrokken bij de natuurtuin Diddersgoed en de Turfweide. Voorbeelden van excursies zijn een ontdekkingstocht in de Blauwe Hel of bij de Groene Grens. Tevens trekt men het bos in om bomen herkennen in de winter en organiseert het IVN een paddenstoelen- en vlinderexcursie.

Benieuwd naar het IVN en haar activiteiten? Ga eens langs bij "De Groenhof" en laat u informeren en vooral inspireren. "De Groenhof" is open op woensdag van 14.00 uur tot 16.00 uur en op afspraak. Tijdens de schoolvakanties is het centrum gesloten.

10

Het Perron

Sportlaan 11-13

Het Perron is de school voor beroepsonderwijs in Veenendaal. Het gelijknamige gebouw uit 2010, waar de toenmalige CSV en het ROC A12 gezamenlijk zijn ingetrokken, is een bijzonder project naar het ontwerp van Zeep architecten.

Het gebouw is een van de eerste projecten waar men heeft ontworpen en gebouwd volgens het 'Living Building Concept' (LBC). Een werkwijze die er op gericht is investeringskeuzes uit te zetten tegen de flexibiliteit en exploitatie waarbij er wordt gekeken naar de langere termijn. De traditionele ketenbenadering in de bouw wordt hierbij losgelaten en er wordt in nauwe samenwerking tussen de ontwikkeling, ontwerp, bouw, advies en toelevering onder aanvoering van de opdrachtgever naar de beste oplossingen en toekomstwaarde gezocht. Het eindresultaat is een specifiek gebouw met flexibele ruimtelijke structuur, waar extra ruimte gemakkelijk kan worden weggehaald of bijgeplaatst. Op deze manier wordt de duurzaamheid van het gebouw op de lange termijn gewaarborgd.

In de eenvoudigste vertaling bestaat het gebouw uit twee flexibele onderwijsvolumes die door hun positie ten opzichte van elkaar een tussenruimte vormen. Door trappen, loopbruggen en plekken voor ontmoeting worden de onderwijsvolumes gekoppeld en krijgt de tussenruimte karakter als een dynamisch atrium voor ontmoeting

Juridische dienstverlening van al uw zaken
op het gebied van:

- Huurrecht
- Arbeidsrecht
- Sociaal zekerheidsrecht

Mr. J.A. van Ham

Stationstraat 51c
3905 JH Veenendaal

Postbus 965
3900 AZ Veenendaal

T. 0318-727840
M. 06-22973755

www.janvanham.nl
info@janvanham.nl

Handel in zand, grind en grond
Transport - Grondverzet
Verhuur van graafmachine,
auto met laadkraan
en containers

metselzand • grindzand
vulzand • voegzand
vloerenzand • tuingrind
zwarte grond • wit grind
zandbakzand • diverse
soorten siergrind
compost • basaltsplit

Middelbuurtseweg 47A
3903 LB Veenendaal

Tel 0318 - 57 12 68
info@hardeman-zand.nl

en interactie. De architectuur van de gevel en kleurstelling zorgt voor eenheid zodat de volumes zich gezamenlijk als één krachtig onderwijsgebouw aan Veenendaal presenteren. De grote glaspartijen zorgen hierbij voor openheid en verbinding tussen binnen en buiten. Waar er in het exterieur van het gebouw visueel van alles gebeurt is er

in de vormgeving en kleurstelling van het interieur gezocht naar rust. Een terughoudend decor waartegen de dynamiek en bedrijvigheid van de onderwijsactiviteiten zich afspelen. De loopstraten vormen in dit rustige decor een vriendelijk accent met hun lime-groene kleur die de ruimte op een vanzelfsprekende manier organiseren.

11

IKC 'De Zwaluw'

Boerenzwaluw 19

Het Integrale Kind Centrum 'De Zwaluw' in Veenendaal-West is na het ontmoetingshuis in Veenendaal-Oost de tweede IKC in een reeks in Veenendaal. Vanuit de gemeente is het uiteindelijk de bedoeling dat alle basisscholen en instellingen voor kinderdagopvang in Veenendaal gezamenlijk hun plek vinden in nog te ontwikkelen IKC's. Deze Integrale Kind Centra zijn een middel om de gevolgen van de vergrijzing en het werk door tweeverdieners op te vangen met sociale-, maatschappelijke- en onderwijsvoorzieningen in ontmoetingsplekken verspreid door Veenendaal.

De werkzaamheden aan het uitdagende ontwerp voor 'De Zwaluw' van KAW architecten zijn zomer 2021 door KUDO afgerond. Het gebouw is sinds dit schooljaar de thuisbasis geworden van De Vuurvlinder, De Achtbaan en kinderopvang Kind & Co. De plattegrond van het gebouw is opgebouwd uit schillen. Hoe verder men het gebouw binnentreedt, hoe specifiek de functies gericht zijn op één van de scholen of op de kinderdagopvang. De centrale hal is het gemeenschappelijke plein in het gebouw en vormt het hart, met een leerplein en speelruimte. In de eerste schil rondom het hart liggen ruimtes die worden gedeeld tussen de gebruikers en die tegelijkertijd het hart van het gebouw flexibiliteit geven. Zo kunnen ruimten worden gecombineerd om meer ruimte te creëren voor een bijeenkomst of om af te sluiten voor een rustige werkplek. In de buitenste schillen liggen de ruimten die specifiek zijn voor de gebruikers. In de aard van deze ruimten spreekt de onderwijsvisie van de twee scholen. Waar de Vuurvlinder kiest voor de meer traditionele klaslokalen, gaat de Achtbaan voor flexibiliteit en

foto BvE

openheid met grote klaslokalen en schuifwanden. Maar ook in deze privé domeinen blijft er visueel een sterke relatie met het gemeenschappelijke hart van het gebouw.

Het gemeenschappelijke karakter komt ook terug in de eenheid die de gevel van het gebouw vormt. Het robuuste metselwerk gebouw oogt in zijn omgeving vriendelijk door zijn kleurstelling en organische vormen. Als een paviljoen, vormt het zich in het parkgebied. De gevel van het gebouw is extra goed geïsoleerd, wat het mogelijk maakt om in combinatie met een warmtepomp en zonnepanelen op het dak het gebouw volledig energieneutraal te maken. Ook is er in de keuze van materialen goed gekeken naar de impact op het milieu. Dit IKC is daardoor benchmark duurzaamheid geworden voor de andere nog te bouwen IKC's in Veenendaal. De grote ramen in de gevel voorzien de lokalen van voldoende daglicht en trekken de buitenwereld naar binnen en fungeren als het ware als etalages die tevens functioneel worden ingezet als werkplekjes voor de kinderen.

12

Diddersgoed

Hoek Ruisseveen/ Goudvink 1

Op de plek waar in de 16de eeuw de zogenaamde Diddersgoederen lagen, stukken veengrond tussen het Ruisseveen en de Grift, is de oorspronkelijke natuur teruggebracht. Het gebied ligt vandaag de dag middenin een Veenendaalse woonwijk en je komt er bij een bezoek een uitbundige verscheidenheid aan planten, bloemen, vogels, kleine zoogdieren, vissen, insecten en vlinders tegen. Een uniek stukje natuurgebied, ontstaan door de natuur zijn gang te laten gaan.

Door een samenwerking van de gemeente Veenendaal en de plaatselijke afdelingen van het IVN en Groei en Bloei is de natuurtuin

foto BvE

Diddersgoed tot stand gekomen. Al in 1985 ontwikkelden vrijwilligers plannen voor het inrichten van een echte natuurtuin in Veenendaal. Deze natuurtuin zou een voorbeeldfunctie moeten krijgen voor de mogelijkheden van het ecologisch groenbeheer. Door extensief onderhoud en beheer van de grond en zonder gebruik te maken van chemische bestrijdingsmiddelen kan de flora zich op een natuurlijke manier ontwikkelen.

Het bijzondere aan Diddersgoed is, dat in een betrekkelijk klein gebied een grote variatie aan planten en dieren te zien is. Deze biodiversiteit is ontstaan door het aanleggen en tot ontwikkeling brengen van

verschillende natuurlijke gedeelten: een bosgedeelte, een nat gedeelte met kleine vijvers en rietvelden, schraal nat grasland, droog land met een gedeelte bloemenweide, een kleidijk en een rotsmuur.

De tuin is alleen op vastgestelde momenten te bezichtigen om zo de natuur ongestoord zijn gang te laten gaan. Breng voor meer informatie een bezoek aan bijvoorbeeld het IVN informatiecentrum of de website.

www.ivn.nl

13 De Turfweide

Slaperdijk

Veenendaal en de historie van een turfverleden

De Turfweide onthult 500 jaar geschiedenis van Veenendaal en gaat terug naar haar diepste identiteit (het DNA van Veenendaal). De Turfweide is een landart project dat de geschiedenis van de turfontginning op een artistieke en ecologische manier in beeld brengt. De Turfweide bestaat uit parallelle ontwaterings-grachten waartussen langwerpige percelen ontstaan. Sommige tussenzones liggen hoger, andere zijn dan weer lager en vochtiger. Op die manier ontstaat een interessant samenspel van lijnen en vlakken die gekoloniseerd kunnen worden door verschillende plant- en diersoorten. De grond die wordt uitgegraven voor de grachten, wordt ter plaatse gebruikt om de Slaperdijk te verbreden. Zo ontstaat er een wandelzone waar bezoekers kunnen genieten van het uitzicht. Enkel de randzones zijn via een pad toegankelijk, de weide zelf kan alleen onder begeleiding worden bezocht. De bijkomende buffercapaciteit voor water in de Turfweide biedt een unieke kans om de woonwijk in de toekomst waterneutraal te maken. Op die manier wordt dit historisch landschap ook functioneel voor hedendaagse uitdagingen (water en natuur).

Een plek voor natuur en educatie

De Turfweide is een plek waar natuur zich kan ontwikkelen. Door de vele gradiënten tussen nat en droog floreren hier veel verschillende plant- en diersoorten. De bloemrijke graslanden, lange grachten, oevers en bomen verzorgen de ecologische waarde van het gebied. Het ontwerp zal bovendien onderhevig zijn aan interessante processen van successie en verlanding waardoor het natuureducatie-aspect kan worden belicht.

Schakel in een recreatief netwerk

De Turfweide vormt een onderdeel van de toekomstige wandeling door de Rode Haan. Deze wandeling onthult verschillende geschiedenislagen van Veenendaal. Het divers en hoogstaand recreatief aanbod zorgt ervoor dat de wandeling door de Rode Haan uitgroeit tot een belangrijke trekpleister in de route van het rijksmonument 'de Grebbelinie'.

PROGRAMMA 2022

ZONDAG 11 SEPTEMBER

De Joodse begraafplaats

De joodse begraafplaats opengesteld van 14:00 tot 16:00. De vrijwilligers staan voor u klaar op deze serene plek aan de Parallelweg. Ze vertellen over de historie en verhalen achter de graven, over de joodse gewoonten en rituelen. Vanuit de joodse traditie is het voor mannen vanaf 12 jaar een verplichting om een hoofddeksel te dragen bij het bezoeken van de begraafplaats, houdt hier rekening mee bij uw bezoek.

Fiets- / Wandelroute

Kraskras door ons Veenendaal Speciaal voor deze dag is op pagina 20 van deze bijlage een fiets-/wandelroute door Veenendaal opgesteld, die u langs karakteristiek Veense monumenten en gebouwen voert.

PROGRAMMA 2022 ZATERDAG 10 SEPTEMBER

De Cultuurfabriek

Om 10.00 uur zal openmonumentendag 2022 van start gaan in De Cultuurfabriek aan het Kees Stipplein. In De Cultuurfabriek presenteren diverse organisaties zich met betrekking tot duurzaamheid en zijn er voor de kinderen gratis diverse activiteiten.

Stadswandeling

Om 10.15 uur vertrekt Jaap Pilon vanaf De Cultuurfabriek voor een gratis stadswandeling, inschrijven is niet nodig.

Fablab

In het FabLab kunnen kinderen (vanaf 8 jaar) hun eigen familiewapen maken. Dit wapen wordt gesneden en gegraveerd in triplex. Tussen 13.00 en 17.00 uur zullen er verschillende sessies zijn er moet wel gereserveerd worden.

Fotospeurtocht

In de Cultuurfabriek is een speurtocht uitgezet voor de jeugd met foto's van Veenendaalse monumenten. Bij elke foto staat een letter, welke twee woorden kun je met deze letters maken.

Knutsel je eigen monument!

Vanaf 11.00 kan je je eigen monument knutselen in De Cultuurfabriek! Laat je inspireren door monumenten in Veenendaal en in Nederland.

Boeken en CD verkoop

De Bibliotheek verkoopt in het kader van duurzaamheid afgeschreven boeken en CD's.

Veenendaal4fair

Laten zien hoe zij diverse gebruiksartikelen maken van (uitsluitend) restmaterialen als reclaimedoek, banners of stoffen/jeans. Ook zal er kleding zijn van een startend ontwerpster uit Veenendaal met geupcyclde producten.

Textiel Café

Altijd willen leren of beter leren tuften? Werk samen met Veense kunstenaar Eric Reede mee aan een community artwork in de vorm van een 'wandkleed' bij het gezellige Textiel Café in de kunstkubus.

Repair Café

Door repareren te promoten, wil Repair Café Veenendaal bijdragen aan het verkleinen van de afvalberg. Repareren bespaart ook geld en kostbare grondstoffen en draagt bij aan de beperking van de CO²-uitstoot.

NK Tegelwippen

De gemeente Veenendaal is met een informatiestand aanwezig om zoveel mogelijk tuinbezitters uit Veenendaal te motiveren om hun tegels te wippen.

Energie caravan

De gemeentelijk energie caravan zal op het Kees Stipplein staan. Heb je vragen over hoe jij jouw huis kan verduurzamen? Bijvoorbeeld: hoe kan ik energie besparen, van welke subsidies kan ik gebruik maken als ik mijn huis ga verduurzamen, of wat kan ik doen nu mijn CV aan vervanging toe is?

Gedenkpark de Oude Begraafplaats van 1829

De Vrienden van 'Gedenkpark de Oude Begraafplaats van 1829' nemen u al vertellend mee over de eeuwen oude begraafplaats! De vrijwilligers zijn aanwezig van 10.00 tot 16.00 uur.

Molen de Vriendschap

Van 11.00 tot 16.00 uur zijn er bij deze molen diverse activiteiten en bezienswaardigheden, zo zullen regelmatig rondleidingen plaatsvinden en er zijn diverse stands aanwezig met activiteiten, oude ambachten en de Bijenvereniging Veenendaal.

IVN – De Groenhof

De nieuwe locatie van IVN Veenendaal-Rhenen "De Groenhof" het Natuur-en Milieu Educatief Centrum is deze dag tussen 11.00 en 14.00 uur open en bent u van harte welkom.

Diddersgoed

De locatie Diddersgoed is deze dag open en zijn er rondleidingen georganiseerd door het IVN Veenendaal-Rhenen tussen 11.00 en 14.00.

Turfweide

Op de locatie aan de Slaperdijk (hoek Ruisseveen) is men in mei van dit jaar gestart met de aanleg van een uniek gebied voor natuurontwikkeling: de Turfweide. Hoe dit tot stand is gekomen; hoe het beheer hiervan gaat plaatsvinden en wat hiervan de betekenis is voor Veenendaal zal ter plaatse toegelicht worden. Informatie over de Turfweide tussen 11.00 en 14.00 uur

Huize De Tol

Van 10.00 tot 16.00 uur is het gebouw opengesteld en zijn er de hele dag door rondleidingen en wordt er koffie/thee en frisdrank aangeboden.

De Brugkerk

De kerk is deze dag open van 10.00 tot 16.00 uur. Met over de dag verschillende organisten die de kerk zullen vullen met hun orgelspel.

De Oude Kerk

De kerk is deze dag opengesteld van 10.00 tot 16.00 uur. Het orgel wordt gedurende de dag verschillende malen bespeeld door amateur organisten. Ook wordt er de gelegenheid geboden om de vleugel in de kerk te bespelen en wordt er koffie/thee en frisdrank aangeboden.

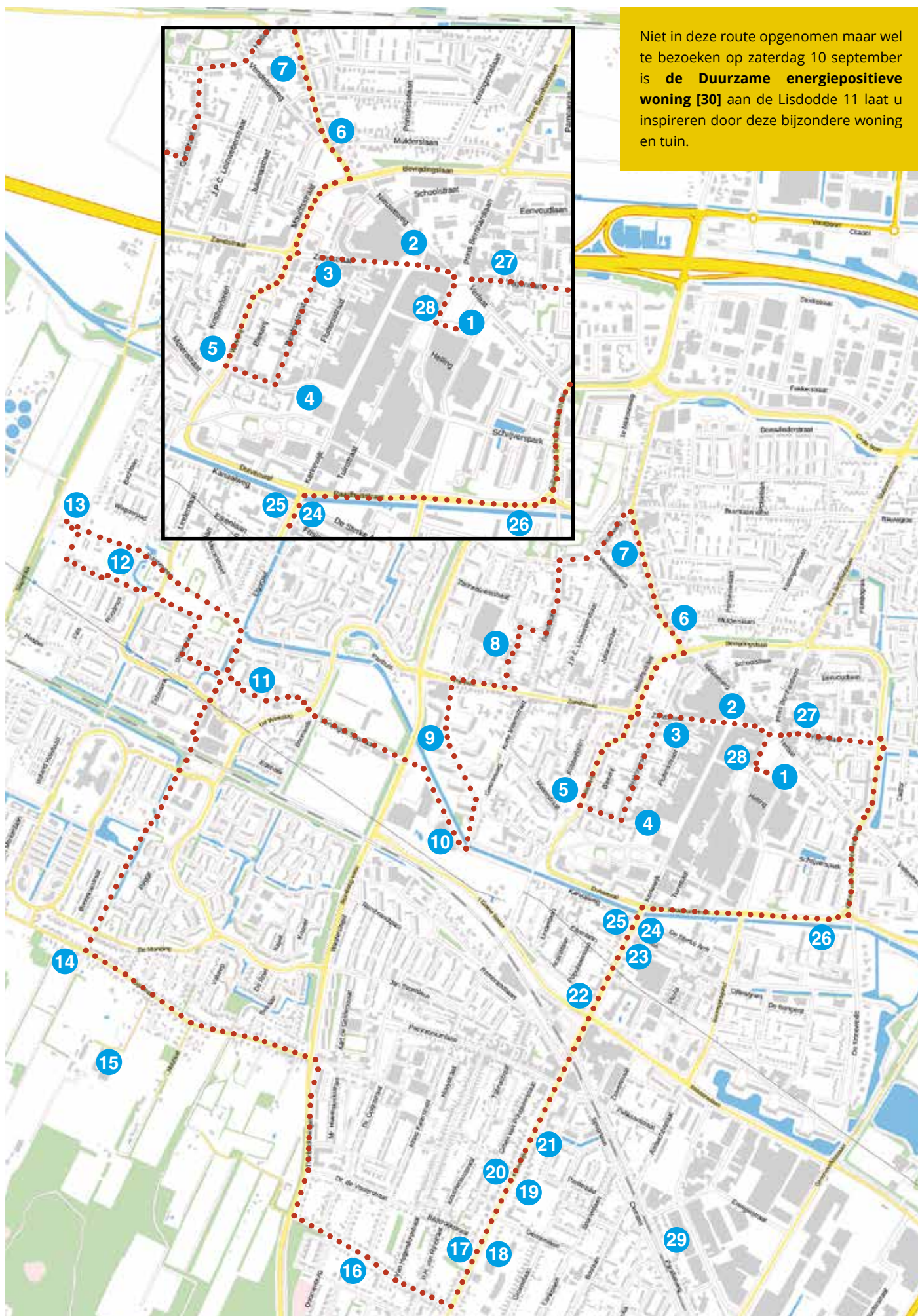
Vredeskerk

De kerk is open van 10.00 tot 17.00 uur. Er zullen dan rondleidingen zijn en vertellen zij over de historie van de kerk zelf alsook de link naar de tweede wereldoorlog. Het orgel wordt gedurende de dag verschillende malen bespeeld door amateur organisten. Bij goed weer is er een springkussen voor de kids.

Duurzame energiepositieve woning

Dit bijzondere huis is gebouwd zonder basisverwarming en is deze dag te bezoeken voor iedereen die inspiratie wil komen opdoen op het gebied van duurzaamheid en architectuur. De tuin van deze woning is ook onderdeel van de tuin&klimaatroute. De woning en de tuin van de familie Straat aan de Lisdodde 11 zijn te bezoeken tussen 11.00 en 16.00 uur.

Niet in deze route opgenomen maar wel te bezoeken op zaterdag 10 september is **de Duurzame energiepositieve woning [30]** aan de Lisdodde 11 laat u inspireren door deze bijzondere woning en tuin.

- De Start is bij **De Cultuurfabriek [1]** aan het Kees Stipplein. Op deze plek waar het heden, verleden en de toekomst samen komen, dansen de beelden van Linette Dijk aan weerszijde van de gracht en verbinden ze de twee pleinen en de mensen. Het totale kunstwerk symboliseert aan de ene kant de vraagtekens van het leven en hiermee de zoektocht naar wie we zijn op het KeesStipplein en aan de andere kant op het Thoomesplein de uitroptekens van het leven en hoe we omgaan met de ambities en het leven viëren. Hierbij is de balans tussen beide het spanningsveld waarin we ons allen dagelijks begeven.
- Vandaar wandelen of fietsen we via de Brouwerskracht **RA** naar het Zwaaipein **LA** Hoogstraat Scheepjeshofplein **RD** langs deze route door het centrum wordt u hierbij begeleid door **het groen in het centrum [2]**. Het Scheepjeshofplein gaat over in Zandstraat u passeert hier naast nummer 37 de **voormalige Eben Haëzer kerk [3]** ga **LA** de Beatrixstraat in aan het einde van de straat ziet u links de **Oud Kerk [4]** de route gaat hier **RA** de Achterkerkstraat af, aan het einde van de straat is aan de overzijde **het Gedenkpark de Oude Begraafplaats [5]**. Hier gaat u **RA** de Weverij op bij rotonde **RD** Weverij aan uw linkerhand verschijnt de Nieuwe Molen hier steken we over **LA** Nieuweweg rechts passeert u **de Nieuwe Molen [6]** en aan de andere zijde van de straat ziet u het Woningbouwblok de Engelse Stad liggen. Even later langs de Nieuweweg aan uw linker hand komt u **molen De Vriendschap [7]** tegen, hier bent u van harte welkom bent in de molenwinkel en de diverse activiteiten die daar plaatsvinden.
- We vervolgen onze weg op de Nieuweweg en bij de kruising gaan we **LA** en volgen de Holleweg **RD** wordt Vendelseweg, u passeert De Vendel daarna **LA** Gortstraat in de bocht rechts houden en **RA** Rozenstraat dan gaan we **LA** de Davidsstraat **[8]** in waar we de Arbeiderswoningen van weleer aantreffen. Na het Davidsplein gaan we **RA** de Zandstraat/Panhuis op, bij kruising **LA** richting het Prins Willem Alexanderpark aan uw rechterhand tussen de twee appartementscomplexen is het nieuwe informatiecentrum van **het IVN [9]** gevestigd, waar u vandaag van 11.00 tot 14.00, op woensdagmiddagen of op afspraak van harte welkom bent. We gaan verder via het Prins Willem Alexanderpark **RA** de Sportlaan op, u passeert **Het Perron [10]**, via fietstunnel **RD** de Verlengde Sportlaan volgen, deze gaat over in Boomvalk en na het oversteken bij De Wiekslag **RD** de Boerenwaluw op en in de bocht **LA** het fietspad op voor de de school langs.
- De school waar u langs komt is **het Integraal Kindcentrum West [11]**. Ga vanaf het fietspad **RD** de Klipzwaluw in. De Klipzwaluw heeft een bocht naar rechts hier gaat u direct weer links, zodat u op de Klipzwaluw blijft. Aan het einde van de weg **RA** het fietspad op richting Ruisseveen **LA** het Ruisseveen volgen en dan **RD** de weg vervolgen. Net voorbij de tennisvereniging komt u na het oversteken van de kruising aan uw linkerzijde langs **Natuurtuin Diddersgoed [12]**, deze unieke tuin is elke laatste zondag van de maand te bezoeken, ook op 10 september kunt u hier terecht om u te verwonderen aan dit mooi stukje Veense natuur, de tuin is opengesteld van 11.00 tot 14.00.
- Vervolg u route via het Ruisseveen tot aan de Slaperdijk. Bij de Slaperdijk wordt er gewerkt om met **de Turfweide [13]** een nieuw stuk typisch Veense natuurbeleving te realiseren. Op zaterdag 10 september staat hier een informatie stand waar te zien is hoe deze er in de toekomst uit gaat zien.
- Na deze stop vervolgen wij onze weg en rijden we iets terug in omgekeerde richting naar het Ruisseveen en nemen gelijk het fietspad **RA** voor het dierenkampje om vervolgens **LA** de Tuinfluiter in te rijden. Deze blijven volgen, links aanhouden en aan het einde van de Tuinfluiter het 2e fietspad **LA** inrijden. Via dit klein stukje fietspad komt u bij de Goudvink deze oversteken en **RD** de Distelvink volgen ook als deze rechts afbuigt. Bij de kruising van de Distelvink met het fietspad **LA** het fietspad volgen en vervolgens **RA** het fietspad Het Overslag op. Dit fietspad blijven volgen onder spoortunnel door ca. 1km, u fietst hier over een prachtig fietspad door een lommerrijk gebied. Bij de Dijkstraat **LA** hier staat rechts (Dijkstraat 173) **de voormalige Rehobothkerk [14]** even verder langs de Dijkstraat passeren we **de Eekhoeve [15]** het Theehuis, Landwinkel en Zorgboerderij waar u altijd welkom bent! We vervolgen onze weg verder over de Dijkstraat **RD** steken we de Rondweg-West over en komen op de Doctor Slotemaker de Bruinestraat en gaan we gelijk **RA** het fietspad op de Thorbeckesingel in. Bij de Bergweg **LA** hier staat op nr.47 de **voormalige pastorie "Uterham" [16]** aan het einde van de Bergweg **LA** de Kerkewijk op.
- Aan de overzijde van de straat bent u op zaterdag 10 september van harte welkom bij **Huize De Tol [17]** zij zetten voor u de deuren open en geven rondleidingen in dit prachtig gerestaureerde monument. Als we onze weg vervolgen langs de Kerkewijk zien we rechts **het nieuwe CLV gebouw [18]** we gaan verder naar **De Vredeskerk [19]** die dit jaar voor het eerst in de route is opgenomen en ook deze zaterdag hun deuren voor u open hebben staan. Tegenover de kerk aan de linkerzijde van de Kerkewijk ziet u **de Marechausseekazerne [20]** en als we de route weer vervolgen verderop aan de rechterkant **de directeurswoning van de Roessingh [21]** we gaan verder over de Kerkewijk en na het passeren van het spoor en de verkeerslichten ziet u aan de overzijde **het Watersnoodmonument [22]** en fietst u langs een aantal monumenten waaronder **Ritmeester sigarenfabriek [23]**, de voormalige **ULO school [24]** en **de Brugkerk [25]** deze laatste is ook open voor een bezoekje deze zaterdag. Op brug voorsorteren en **RA** de Raadhuisstraat volgen.
- Voorbij het gemeentehuis gaan we bij de verkeerslichten **RD** langs de Raadhuisstraat aan de rechterzijde aan de overzijde van het omleidingskanaal staat **het Wijkcentrum Panorama [26]** bij rotonde **LA** de Gilbert van Schoonbekestraat vervolgen (gaat over in Kleine Beer) tot aan rotonde **LA** de Vijgendam op waar rechts **de PHV Fabriek [27]** is gesitueerd. Vervolgens **RD** en oversteken naar het Zwaaipein. Op het plein **LA** via de Brouwerskracht weer terug naar het Kees Stipplein waar u rechts de prachtig gerestaureerde voormalige Pniëlkerk nu **Down Town [28]** ziet. Deze mooie plek is ook direct ook het eindpunt van onze route is en uitermate geschikt om onder het genot van een drankje of ijsje na te genieten.

Daarnaast is op zondag 11 september **de Joodse Begraafplaats [29]** te bezoeken als afsluiting van de Open Monumentendag en Dag van de Architectuur 2022. Deze bijzondere plek is op zondag 11 september te bezoeken (zie de beschrijving in het dagprogramma van deze krant).

De Historisch Vereniging Oud Veenendaal

De Historisch Vereniging Oud Veenendaal (HVOV), in 1985 opgericht, bestaat dit jaar inmiddels 37 jaar. De vereniging zet zich in voor het behoud van de historie van Veenendaal, zowel voor het behoud van oude panden, van historische bomen als voor beeldbepalende plekken in de stad. Daar waar mogelijk zet de vereniging zich tevens in om in verval geraakte monumenten te herstellen. Ook wil de HVOV initiatieven vanuit de Veenendaalse bevolking die gericht zijn op herstel van monumentaal erfgoed van harte ondersteunen.

Wilt u lid worden van de Historische Vereniging Oud Veenendaal, dan kunt u zich bij de ledenadministratie van de vereniging aanmelden. Voor slechts € 25,- per jaar ontvangt u dan vier maal per jaar het prachtige informatieve blad Oud Veenendaal en als welkomstgeschenk in de vorm van een boek.

Vier maal per jaar bent u van harte welkom op onze ledenbijeenkomsten. Er worden dan boeiende sprekers uitgenodigd om de toehoorders mee te nemen in de historie van Veenendaal. Daarnaast bent u natuurlijk altijd welkom in het documentatiecentrum van onze vereniging in de Cultuurfabriek (ook als u geen lid bent).

Voor lidmaatschap kunt u mailen met de heer Albert Hempenius, ledenadministratie@oudveenendaal.nl onder vermelding van uw naam, adres, woonplaats, telefoonnummer en e-mailadres of via de website van onze vereniging.

U kunt uw aanmelding ook opsturen naar Kees Stipplein 52, 3901 TP Veenendaal.

U bent als lid van harte welkom.

www.oudveenendaal.nl

Het Architectuurcentrum Veenendaal

Het Architectuurcentrum Veenendaal is een lokaal architectuurcentrum en organiseert activiteiten op het gebied van architectuur, stedenbouw en landschapsarchitectuur in Veenendaal. Architectuur is een laagdrempelige vorm van cultuur; iedereen komt er dagelijks mee in aanraking. Het Architectuurcentrum Veenendaal probeert op geheel eigenwijze je daarom op een andere manier te laten kijken naar je leefomgeving. Waardoor je bewust wordt van de rijkdom aan culturele uitingen om je heen en waardoor het mogelijk wordt je vertrouwde gebouwde omgeving opnieuw te ontdekken.

De Stichting Architectuurcentrum Veenendaal is in 2011 opgericht om in Veenendaal activiteiten op het gebied van architectuur een structureel karakter te geven. Als Architectuurcentrum Veenendaal willen wij bereiken dat meer Veenendalers belangstelling hebben en krijgen voor architectuur en de betekenis van architectuur voor het dagelijks leven. Op deze manier hopen wij bij te dragen aan het bevorderen van de architectonische en ruimtelijke

kwaliteit en identiteit van Veenendaal en de betrokkenheid van Veenendalers bij de gebouwde omgeving. Architectuur draagt in sterke mate bij aan de identiteit van een stad of wijk. Veenendaal mag trots zijn op haar parels, deze laten zien, koesteren en nieuwe creëren.

Wordt vriend van het Architectuurcentrum en draag ook bij aan het gesprek over de architectonische en ruimtelijke kwaliteit van Veenendaal. Of meldt je aan als het je leuk lijkt als vrijwilliger mee te werken aan een van de activiteiten die we organiseren.

www.architectuurcentrumveenendaal.nl

14 Voormalige Rehobothkerk

Dijkstraat 173

Door de toenemende bebouwing in Veenendaal-Zuid in de jaren dertig groeide binnen de Hervormde Gemeente de behoefte aan een wijkcentrum in het gebied ten zuidwesten van de spoorlijn. In een verzoekschrift uit 1937 aan de kerkvoogdij, opgesteld door ds. J. Bakker, werd aangedrongen op de realisering van een eigen gebouw. Dit verzoekschrift werd door meer dan 470 gemeenteleden ondertekend, maar het kerkbestuur vond de benodigde kosten van f. 5.000,- niet verantwoord.

Tijdens de oorlogsjaren werden er geregeld kerkdiensten belegd bij gemeenteleden aan huis. Aan het einde van de oorlog kon de inmiddels door ds. Bakker opgerichte Stichting Dijkstraat, de recreatiezaal van het werkkamp aan de Dijkstraat gebruiken voor het houden van godsdienstoefeningen. Later kwam de gemeente op zondag bijeen in de timmerwerkplaats van de heer Van Appeldoorn. Ideaal was dit niet en daarom legde de stichting contact met mevr. Van Rijn. Van haar kon zij een perceel grond van 960 m2 pachten. Hier werd een wijkgebouw opgericht en op 23 december 1947 vond onder grote belangstelling de officiële opening plaats. Het nieuwe gebouw werd ontworpen door de Veenendaalse architect E.J. van de Hoef, Van Doorn nam het timmerwerk voor zijn rekening en Veenbrink verzorgde het metselwerk. In 1949 werd het wijkgebouw voorzien van een torentje met luidklok, geschonken door de heer

Sandbrink. In de huidige vormgeving van de voormalige zaalkerk bepalen de steunberen die aan de buitenzijde nog zichtbaar zijn de ritmiek van de gevel.

Het gebouw werd gebruikt door allerlei verenigingen, er werd catechisatie gegeven, zondagsschool gehouden en op zondagmiddag was er een kerkdienst. De laatste dienst vond plaats op 1 januari 1978 en werd geleid door ds. A. Vroegindeweij. Door de ingebruikname van de Sionskerk aan de Adriaan van Ostadelaan liep het kerkbezoek terug en werd het gebouwtje overbodig. Het in slechte staat verkerende bouwwerk werd verkocht en de nieuwe eigenaar vroeg een sloopvergunning aan die hem ook werd verleend. Het gebouw werd echter opnieuw verkocht en de nieuwe eigenaren lieten het in 1983 verbouwen tot twee woningen.

15 De Eekhoeve & de Heuvelrugtuin

Dijkstraat 115

De Eekhoeve is een authentieke boerderij die doorontwikkeld is naar een plek van zorg, educatie en recreatie. Een ontwikkeling die inspeelt op de bijdrage die de groene omgeving kan leveren aan het geestelijk en lichamelijk welzijn. Zo zijn er in en om Veenendaal Stichting Buitenzorg, Paardenhouderij Havezathe, de Oordhoeve en de Eekhoeve te vinden waar in de setting van het boerenleven nu gerecreëerd en/of persoonlijke zorg wordt verleend. Op het boerenerv van de Eekhoeve, al vanaf de oorlog gerund door de familie Hardeman, zijn inmiddels een landwinkel, zorgboerderij, kinderboerderij en theehuis verschenen en staat de hoeve bekend om zijn Veens kaatje en huisgemaakte appeltaart.

Op het erf is, sinds de opening in mei 2021, ook een voorbeeld-Heuvelrugtuin te bezichtigen. De Heuvelrugtuinen is een initiatief van Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, IVN Natuureducatie en Natuur en Milieufederatie Utrecht. De voorbeeldtuinen worden ingezet als inspiratiebron waarmee mensen aangemoedigd worden van hun tuin een Heuvelrugtuin te maken. Dit is een tuin die ingericht wordt met inheemse/gebiedseigen beplanting en waarbij het regenwater zo veel als mogelijk in de tuin wordt opgevangen en geïnfiltreerd. Zo ontstaat een tuin die past in de omgeving van het Nationaal Park en draagt de tuin bij aan het versterken van de lokale biodiversiteit.

Hierdoor blijven insecten, vogels en andere dieren zich in de regio thuisvoelen en zullen zij niet langzaam verdwijnen.

De boerderij zelf is in 1925 gebouwd als een T-boerderij, waarbij het woonhuis haaks op de schuur staat. De T-Boerderij is een uit de Hallenhuis voortgekomen boerderijtype, waarin vaak een gemengd bedrijf wordt uitgeoefend en die voornamelijk in de Betuwe en het overige rivierengebied voorkomt. Het woonhuis vormt de voorzijde van het ensemble waarbij de voormalige stallen, tegenwoordig de landwinkel, haaks op aansluiten. Naast de verschillende schuren op het erf van recentere datum springt het theehuis uit 2013 direct in het oog. Het op een hooiberg geïnspireerde gebouw, voegt zich op een eigentijdse wijze als een vanzelfsprekend onderdeel van het erf. www.jouwheuvelrugtuin.nl & www.eekhoeve.nl

ONAFHANKELIJK EN DYNAMISCH ADVIES OP HET GEBIED VAN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

UW DROOMHUIS BOUWEN?

**UW BEDRIJF UITBREIDEN OF
PROJECT ONTWIKKELEN?**

Neem contact op met onze adviseurs!

KERKEWIJK 156 | VEENENDAAL | 0318-505637 | INFO@KUBIEK.NU | WWW.KUBIEK.NU

16

Voormalige Pastorie van de Gereformeerde Kerk

Bergweg 47

Het uit 1947 daterende woonhuis Bergweg 47 is gebouwd in opdracht van de toenmalige Gereformeerde Kerk Veenendaal als nieuwe pastorie voor één van haar predikanten. Het huis draagt de naam 'Uiterham'. De eerste steen is gelegd op 23 september 1947 door de toen elf jarige Netty van de Brink, een dochter van dominee W. C. van den Brink, die zich op 6 juni 1946 aan de gemeente Veenendaal verbond. In opdracht van de GK Veenendaal werd de bouw gerealiseerd door Bouwbedrijf Croes uit Veenendaal, waarvan ook de grond was gekocht. Het ontwerp voor het huis was van de hand van het bureau E.H. van Kreel & J.W.H. Jarring en volgt de principes van de Delftse School.

De traditionele bouwstijl komt tot uitdrukking in de hoofdvorm, zoals de halsgevels met de schouders. Andere kenmerken van de Delftse School zijn: traditionele Groot Romaanse pannen, asymmetrie in de gevels en de vrije toepassing van verschillende typen vensters en ramen. De bakstenen gevels zijn witgeschilderd en voorzien van een zwarte plint.

foto MLh

Met de komst van de bekende Ds. Overduin die op 21 juni 1953 predikant in Veenendaal wordt, krijgt de woning zijn tweede bewoner. De familie Overduin woonde er tot eind 1964 waarna de kerk de pastorie heeft verkocht en deze in particuliere handen kwam.

17

Huize de Tol

Kerkewijk 156

Huize De Tol dankt zijn naam aan een tolhuis dat aan de Kerkewijk was gelegen. De stadse villa is gebouwd als particulier woonhuis en werd ontworpen door architect B. van Kreel en in 1916 gebouwd door Bouwbedrijf Juriaan De Geit. Oorspronkelijk stond het huis op een groot tuinperceel dat zich in westelijke richting uitstrekte tot aan (nu) de P.H. van Rijnstraat en naar het noorden tot aan Bilderdijkstraat. Later is een aantal panden in de tuin gebouwd. Oorspronkelijk was het pand Huize De Tol uitgevoerd in baksteen metselwerk met aan de zuidzijde op de begane grond een rechthoekige erker.

De eerste bewoners waren Julius Samson Bottenheim en zijn vrouw Margareta Rosetta Bottenheim-Hartog. In 1987 heeft een uitgebreide verbouwing en renovatie van het huis plaatsgevonden waarbij de huidige polygonale erker aan de zuidkant is verschenen en de vroegere rechthoekige erker werd gesloopt. De bakstenen buitengevels werden uitwendig voorzien van een kunststofschuim isolatie waaroverheen een pleisterlaag is aangebracht die in kleur werd gesausd. De verschijning is daarmee geheel veranderd. Vanaf 1988 was het pand eigendom van en in gebruik bij orthodontie praktijk Van den Bosch, die in 2018 naar een andere locatie is verhuisd, waarna het pand te koop kwam en in 2019 werd aangekocht door Quadraat/Kubiek Ruimtelijke Plannen, jaren eerder al gevestigd op Kerkewijk 117/119. In opdracht van Kubiek is het pand daarna uitvoerig gerenoveerd en verduurzaamd, en geschikt gemaakt als kantoorvestiging en door Kubiek in 2021 als zodanig in gebruik genomen.

foto MLh

Zo is de gasaansluiting uit het gebouw gehaald. Voor de vraag naar warmte en koeling maakt het gebouw gebruik van bodemenergie. In combinatie met de gehele na-isolatie van het gebouw is het mogelijk geworden het kantoor te voorzien van verwarming en de koeling van het gebouw op een duurzamere wijze. Zo konden alle radiatoren en airco's die in het gebouw zaten eruit gehaald worden en wordt het comfort in het pand op een duurzame wijze gerealiseerd.

Tuin- en landschapsarchitecten bnt
Kerkewijk 65, 3901 EC Veenendaal

T | +31 (0)318 8600 08
M | +31 (0)6 5106 8014

E | hager@hagerhuigens.nl
W | www.hagerhuigens.nl

**HEUVELMAN
STAAL**

- OP MAAT ZAGEN -

**- STRALEN EN/OF
PRIMEREN -**

Balkstaal

Stafstaal

Platen

**Kokers &
buizen**

Balkstaal op voorraad tot 25 meter lengte:

- HEA - HEB - HEM - UNP - UPE - IPE - INP

Kwaliteiten op voorraad:

- S235JR - S275JR - S355J2-

Heuvelman Staalhandel BV - www.heuvelman.com

**ALLE MATERIALEN KUNNEN WORDEN GELEVERD
MET EEN 3.1 CERTIFICAAT, 100%
TRACEERBAARHEID GEGARANDEERD**

18 Christelijk Lyceum Veenendaal

Kerkewijk 149

foto MLh

Op locatie waar ruim vijftig jaar geleden het Christelijk Lyceum Veenendaal (CLV) haar deuren opende aan de Kerkewijk, werd begin november 2020 een prachtig toekomstgericht en (bijna) energieneutraal pand opgeleverd. Met respect voor het verleden. Hergebruik, circulariteit en identiteit staan centraal in het ontwerp.

De campus van de middelbare school het Christelijk Lyceum Veenendaal (CLV) bestaat uit vijf gebouwen. De drie oudste gebouwen – het theoriehuis, het praktijkhuis en de aula – waren technisch en functioneel verouderd qua indeling, energieverbruik en het binnenklimaat was aan vervanging toe. NOAHH architecten uit Amsterdam heeft ervoor gekozen een deel van het bestaande gebouw uit 1968 te hergebruiken en te integreren in een nieuw duurzaam

schoolgebouw. De nieuwbouw bestaat uit drie bouwlagen met een atrium als sociaal hart en wordt omsloten door twee gerenoveerde gebouwdelen. Bij de sloop was herinzet van duurzame materialen een belangrijk uitgangspunt. Dit werd gerealiseerd door hergebruik van de bestaande betonconstructie in het gebouw, puingranulaat voor de ondergrond van het terrein, airco's en paneelwanden, maar bijvoorbeeld ook door plaatsing van de kunstwerken die reeds op de kopgevels van het gebouw hingen. Ook komen allerlei bestaande gebouwdelen duidelijk terug in de nieuwbouw; de vroegere iconische gevel vormt nu het 'decor' voor de nieuwbouw.

Voor het ontwerp van het interieur heeft NOAHH samengewerkt met EX Interiors. Het interieur is hierbij uitgeroepen tot winnaar van de landelijke ARC21 interieur award. Door toevoeging van het centrale atrium in de nieuwbouw worden de twee gebouwdelen ontdaan van verkeersruimte en vervolgens veel efficiënter en flexibeler ingedeeld, waardoor er ruimte ontstaat voor leerlandschappen. Op deze inspirerende plek kunnen leerlingen op verschillende manieren leren en werken. De trappen zijn multifunctioneel inzetbaar; ze worden gebruikt voor voorstellingen, bijeenkomsten, ouderavonden, ze functioneren als leerplekken en tegelijkertijd kan de trap bij de aula getrokken worden als pauzeruimte. De praktijkruimten van Kunst & Cultuur en Science krijgen een duidelijk gezicht aan dit centrale atrium en geven de leergebieden een duidelijke eigen identiteit.

19 Vredeskerk

Kerkewijk 125

De Vredeskerk is in 1949 door de Nederlands Hervormde Gemeente in gebruik genomen. Hiermee was de kerk een van de eerste nieuwe protestantse kerken die in de wederopbouw na de oorlog in gebruik is genomen. Het gebouw is een ontwerp van Architect G. van Hoogevest. De vormgeving van de kerk is ontleend aan de traditionele basiliek met aan de oostzijde dwars op de lengterichting van de hoofdruimte een soort van pseudotransept.

De kerk is opgetrokken in grote rode baksteen. De hoofdingang bestaat uit drie getoogde portieken met dubbele deuren, geaccentueerd met grijsbruine baksteen. Erboven is een rondboogvenster aangebracht. De gevel wordt bekroond door een opbouw met een luidklok. De eenvoudige traditionele bouwtrant en het gebruik van baksteen zijn kenmerkend voor de bouwstijl van de Delftse school.

Het interieur zorgt met de dragende spanten in combinatie met de metselwerkgevels en het plafond voor een ingetogen en serene sfeer. De ruimte biedt gelegenheid voor 600 zitplaatsen. Een belangrijk aspect in het interieur is het orgel. In 2020 heeft de Vredeskerk haar 'nieuwe' orgel in gebruik genomen. Het orgel is in 1961 gebouwd voor de Immanuëlkerk in Utrecht door de gebroeders Van Vulpen.

foto MLh

20

Marechaussee Hof

Kerkewijk 116 - 122

De marechausseekazerne (rijksmonument) gebouwd in 1904, bestaat uit 2 delen. Op de hoek van de Kerkewijk en de Da Costastraat staat het voormalige stalgebouw (Kerkewijk 116) met aan de voorkant nog herkenbaar de inrijdeuren voor de paarden. In de zijgevel aan

de (pas later aangelegde) Da Costastraat zijn halverwege de goot ook de oorspronkelijke laaddeuren onder een afdak nog duidelijk te herkennen. Het gehele stalgebouw is voorzien van een mansardedak, met zijn typische knikvorm. Het tweede deel van de voormalige kazerne wordt gevormd door de woningen aan de Kerkewijk (Kerkewijk 118-122). Deze bestaan uit één bouwlaag, eveneens onder een mansardedak. Het symmetrisch vormgegeven complex bevat drie woningen met inpandige portieken en T-vensters. Midden in de voorgevel vormt een topgevel van twee bouwlagen met daarop een zadeldak een statig accent.

Vanaf de Kerkewijk via het paadje tussen de twee gebouwen van de marechausseekazerne komt men in een groene oase die wordt gevormd door mooie groene hagen en leibomen. Een plek van rust waar je de bijen druk hoort zoemen langs de drukke Kerkewijk.

21

Directeurswoning Roessingh

Kerkewijk 113

De directeurswoning is eind 19de eeuw gebouwd voor de Maatschappij voor Textiel Industrie v/h Roessingh en Zn. Het ontwerp is van de hand van B. van Kreel. Karakteristiek zijn de overstekende daken met hun zeer flauwe helling en de spekbanden die de gevelindeling domineren. Het pand heeft de beschermde status van gemeentemonument en is aan de oostkant voorzien van een latere uitbreiding die in materiaal contrasteert met het monument, maar toch door zijn kleurstelling, positionering en vormgeving een ingetogen karakter heeft en het monument in zijn waarde laat. Het ontwerp van de uitbreiding is van het Veenendaalse architectenbureau Bureau Huibers & Jarring Architecten, inmiddels Huibers van Weelden architecten.

22

Watersnoodmonument 1855

Kerkewijk - Het Goeie Spoor

Aan de Kerkewijk staat het Veenendaalse watersnoodmonument dat doet herinneren aan de 11 slachtoffers van de watersnood van 5 maart 1855. Veenendaal stond bij deze ramp bijna volledig onder water, uitzonderingen waren de Markt met de Oude Kerk en enkele hooggelegen delen rond de Nieuwe Molen en het Grote Veenlo (Munnikenweg). Het duurde maar liefst twee maanden voordat Veenendaal weer geheel droog kwam te liggen. De ravage was enorm. Om te voorkomen dat er ziekten zouden uitbreken zijn veel

Veenendalers die in eerste instantie naar de Oude kerk op de Markt waren gevlucht geëvacueerd naar de Geertekerk in Utrecht.

Het watersnoodmonument geeft met zijn hoogte aan hoe hoog het water heeft gestaan op deze plek. Ongeveer 2,7 meter. De locatie van het monument is de plek waar tijdens de watersnood een aak met daarin zes Veenendalers is gezonken. Nog vijf slachtoffers vielen door het omslaan van een aak tijdens de evacuatie uit het gebied.

Dat er niet nog meer slachtoffers zijn gevallen tijdens de ramp is te danken aan het feit dat in de nacht van de ramp in de gehele Gelderse Vallei de bevolking werd gewaarschuwd door het luiden van de noodklokken en het afvuren van kanonschoten. De dagen voor de ramp was er een ijsdam in de Rijn ontstaan die een verstopping veroorzaakte en die er uiteindelijk voor zorgde dat de Grebbedijk het begaf. In de dagen na de ramp bezocht koning Willem III Veenendaal. Naast een persoonlijke donatie zorgde hij er ook voor dat er collectes en een inzameling van benodigdheden werd gehouden. De hulpactie die ook internationaal de aandacht trok bracht uiteindelijk meer dan 800.000 gulden op. Met het geld konden veel kosten van ramp vergoed worden en kon Veenendaal langzaam weer worden opgebouwd.

foto MLh

23 Ritmeester Sigarenfabriek

Kerkewijk 65

Jochem van Schuppen startte in 1887 een tabakskerverij onder aan de Markt. Hieruit ontstond de eerste Veenendaalse sigarenfabriek. Deze firma, later Ritmeester genaamd, liet in 1912/1913 een fabrieksgebouw aan de Kerkewijk 65 bouwen naar ontwerp van de Veenendaalse architect Bernardus van Kreel.

Ondanks diverse verbouwingen, waaronder recent één tot kantoor en appartementen, geeft het gebouw nog steeds een goed idee van het originele fabrieksgebouw van rond 1900. Het gebouw bestaat uit een souterrain en drie bouwlagen. De voorgevel is vijf traveeën breed en wordt in het midden afgesloten door een topgevel, geflankeerd door siersmeedwerken. De vensters hebben stalen roeden en zijn onder gecementeerde lateien aangebracht. De verschillende sheds ('tanden') van het zaagdak zijn met de glazen zijde naar het noorden gericht om het neutrale noorderlicht naar binnen te laten. Het pand is veel dieper dan breed omdat het diverse malen naar achteren is uitgebreid.

Eén van de verbouwingen vond plaats in 1934 naar de plannen van de Erven B. Van Kreel (zoon van Bernard van Kreel, Evert Hermanus van Kreel). Zowel van deze verbouwing als van de eerste bouwphase zijn blauwdrukken bewaard gebleven. Zij geven een goed overzicht van de horizontale verdeling in functies. In het souterrain bevonden zich pakhuis, kerverij en stopkamer. Op de eerste verdieping bevond zich de expeditie, het kantoor, een magazijn en verder sorteer-, droog- en plakkamers. Op de tweede verdieping de sigarenmakerij en op de derde verdieping, tenslotte, bevonden zich de ringerij, de droogkamer en de kisten- en vormenzolder. Opvallend is dat het werk waarbij men het meeste licht nodig had, het feitelijk sigaren maken, niet op de door daglicht verlichte bovenste verdieping was ondergebracht.

Bijzonder aan het totale Ritmeestercomplex met de talloze uitbreidingen (zoals in 1925/1933/1957/ 1963 en 1973) is, dat het hiermee tevens de bouw(technische)geschiedenis duidelijk naar

foto MLh

voren komt. Van de bakstenen 'voorbouw' uit 1913 (gemeentelijk monument) met houten vloeren en eenvoudige stalen constructie, ontwikkelde zich het gebouw vervolgens naar de betonnen draagconstructie uit 1933 met de eerste lift (-opbouw). Daarna (vanaf 1957) kwamen de grotere overspanningen met stalen vakwerkliggers en grote daklichtstraten in beeld. Daar wordt ook de overgang gemarkeerd van het handwerk naar de machinale productie van de sigaar.

Tot 2009 werden in de fabriek sigaren geproduceerd. Tegenwoordig worden de hallen gebruikt voor opslag en tijdelijke tentoonstellingen. Het gedeelte van de fabriek aan de Kerkewijk is de laatste jaren omgetoverd tot de "De Sigarenfabriek", ofwel "The Creating Factory". De voormalige fabriek is zo een multifunctionele werkplek geworden voor allerlei verschillende ondernemers en bewoners.

In 1920 besloot de “Vereniging ter bevordering van Christelijk onderwijs te Veenendaal” een school voor ULO te bouwen op een perceel aan de Kerkewijk tegenover de Gereformeerde Kerk. In 1923 werd gestart met de bouw van de school en in datzelfde jaar werd het gebouw opgeleverd. In 1950 is achter de bestaande school een lagere school aangebouwd en weer twee jaar later werd op de zolder een openbare bibliotheek ondergebracht.

De geschiedenis is niet ongemerkt aan deze ULO voorbij gegaan. In de mobilisatietijd van 1939-1940 waren er Nederlandse infanteristen in de school gelegd. Tijdens de Duitse bezetting waren er Duitse militairen gehuisvest. In 1953 woonden in het gebouw slachtoffers van de watersnoodramp. Het pand is gebouwd in een typische jaren twintig stijl, is één bouwlaag hoog en is overkapt met een kenmerkend overstekend pannen gedekt schilddak. Het pand heeft een plattegrond in de vorm van een “U”, waarbij de ingang zich aan de korte zijde van de school bevindt. In alle gevels zijn hoge vensters aangebracht. Naast de school is tevens een bijpassende blokvormige onderwijzerswoning gebouwd van twee bouwlagen onder een pannen schilddak. In beide gevallen springt de kleur pannen in het oog en draagt bij aan de allure van het ensemble.

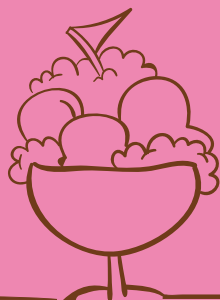
foto MLh

Begin jaren '90 verhuisden de brugklassers van het CLV die de ULO-school jarenlang hadden bevolkt naar de Thorbeckesingel en dreigde er sloop voor het pand. Om het pand niet leeg te laten staan wonen er een aantal maanden Wageningse studenten in. Gelukkig is er door maatschappelijke initiatieven anders besloten en staat de ULO-school er nog steeds en biedt deze huisvesting aan een notariskantoor.

puur tamminga

Kies uw Coupe

BIJ PRACHTIG WEER OP ONS TERRAS.
BEWOLKT? KOM BINNEN IN ONZE LUNCHROOM
EN GENIET VAN EEN OVERHEERLIJKE IJSCOUPÉ.

In 1886 was er onder leiding van Dr. A. Kuiper een afscheiding van de Nederlandse Hervormde Kerk, de Doleantie, waaruit in 1892 de Gereformeerde Kerken zijn ontstaan. Deze afscheiding was in Veenendaal aanleiding tot de bouw van een kerk voor de nieuw ontstane 'Dolerende' gemeente. Dit werd de, nu tot de Hersteld Hervormde Gemeente behorende, Brugkerk. Deze kerk gebouwd in 1890 ligt markant op de hoek Kerkewijk- Kanaalweg. Op de plaats van de nu verdwenen pastorie, die in 1894 klaar was, kwam een kantoorgebouw als nieuwbouw.

De neogotische stijl waarin de kerk in eerste instantie was ontworpen werd in 1886 bij uitstek geschikt geacht voor kerkbouw, omdat de grote monumenten van het christelijk geloof, de middeleeuwse kathedralen, in de gotische stijl werden gebouwd. Pas later zou men in protestantse kring bezwaren maken tegen het vermeende katholieke karakter van deze bouwstijl. In 1922 vond dan ook een belangrijke verbouwing plaats, die de eenheid in stijl van de kerk verstoortte. Zo werden in 1922 de kenmerkende neogotische spitsboogvensters vervangen door de huidige rondboogvensters (typisch neoromaans), werd het toegangsportaal vergroot en kwam er in de kerk een galerij. De kerk is een zaalkerk, één grote ruimte zonder zuilen. De voorgevel is symmetrisch met in het midden een uitgebouwd portaal voorzien

foto MLh

van een topgevel. Links, rechts, en boven het portaal zijn enkele van de hierboven genoemde rondboogvensters gesitueerd. De gevel is aan de bovenzijde versierd met een spitsboogfries en bekroond met een pinakel. Het gevelbeeld aan de Kerkewijk wordt gecomplementeerd door de overhoeks geplaatste steunberen op de hoeken, die de kerk een robuuste uitstraling geven. In de zijgevels zijn rondboogvensters geplaatst tussen steunberen.

foto BvE

Het wijkcentrum De Panorama van Marlies Rohmer, Architects & Urbanists ligt als één alzijdig, rond, transparant, uitnodigend paviljoen middenin de wijk De Engelenburg. Het programma is een combinatie van een wijkcentrum en gymzaal. Door de gymzaal centraal te situeren en de overige functies rondom te leggen, ontstaat er interactie met de buurt en de omgeving. Achter de glazen puien zie je de ronde wand die geheel beschilderd is door omwonenden, als een bonte 'binnenvoering', die alle zestig culturen uit de wijk weerspiegelt.

Het gebouw is energieneutraal. Naast de getroffen 'low-tech'-maatregelen als compactheid, een optimale verhouding tussen gevel- en grondoppervlak, een luifel, is het gebouw voorzien van zonnepanelen. Daarnaast voldoet de flexibele houten kolommenstructuur aan het Cradle-to-Cradle principe en biedt mogelijkheid tot diverse vormen van dubbelgebruik: de gymzaal en cursusruimte kunnen bijvoorbeeld in de toekomst gebruikt worden als theater, door de gymzaal samen te voegen met de activiteitenruimte door middel van het openen van de vouwwanden, waardoor een zaal met podium ontstaat.

Wijkcentrum Panorama ligt vlakbij het Stadspark. Woon je in de buurt of ben je in de buurt? Kom een kijkje nemen wat er allemaal bij hen te doen is. De wijkcoaches organiseren er samen met vele vrijwilligers veel leuke en interessante activiteiten. Wil je iets nieuws leren, mensen ontmoeten, de Nederlandse taal beter leren of creatief bezig zijn? Voel je welkom bij Panorama!

Van Dijk Groen werpt groen licht op de zaak

Van 3D-tuinontwerp, aanleg en tuinonderhoud tot sedumdaken en boomverzorging: we verrassen u met creatieve ideeën en praktische oplossingen die uw project tot een succes maken.

Kijk voor al onze diensten en projecten op www.vandijkgroen.nl

Van Dijk Groenvoorzieningen B.V.

Van Dijk & Van de Lustgraaf Hoveniers B.V.

Munnikenweg 94 • 3905 MJ Veenendaal • Tel: 0318 - 512 117 • www.vandijkgroen.nl

G. van Beek Kolen en Olie B.V.

Dynamostraat 28
3903 LK Veenendaal
Tel. (0318) 512187

www.kolenenolie.nl

Ook voor (camping) gasflessen

27 De PHV fabriek

Vijgendam 13a

Als een van de laatste industriële gebouwen die doet herinneren aan de wolindustrie van Veenendaal is de PHV-fabriek vanuit cultuurhistorie van belang. De verscholen liggende voormalige fabriek aan de Vijgendam heeft door de jaren heen diverse bedrijven gehuisvest en werd de laatste jaren gebruikt als opslag en huisvesting voor een Veens kunstenaarscollectief. In 2016 heeft de gemeente de stap genomen om het pand aan te schaffen om het voor sloop te behoeden. Inmiddels is het voormalige fabrieksterrein door KUDO omgetoverd tot een hofje met 10 nieuwbouw starterswoningen en twee appartementen in het te renoveren garenmagazijn.

De oorsprong van de PHV in Veenendaal is terug te leiden naar de wolkamerij die in 1804 door Hendrik Heij werd opgericht. De PHV-fabriek aan de Vijgendam is gebouwd in de periode na de Tweede Wereldoorlog, als kousen- en tricotagefabriek onder de naam 'PeHaVee', oftewel Paul Heij Veenendaal. Op de karakteristieke schoorsteen van het garenmagazijn wordt de naam nog verder afgekort tot PHV. Om aan de ruimtebehoefte van de fabriek te voldoen is het gebouw in verschillende fasen gegroeid. Zo is in 1950 het magazijn gedeelte aangebouwd en is er in 1955 de tot dan toe één bouwlaag tellende fabriek gedeeltelijk uitgebreid met een extra verdieping. Deze functionele groei van het gebouw is nog te herkennen in het verschil van kleur in het metselwerk tussen de begane grond en de eerste verdieping.

In de omgeving van de PHV zijn er ook woningen te vinden die vanuit de geschiedenis verbonden zijn met de PHV fabriek. Zo zijn de 7 rijwoningen aan het einde van de Vijgendam (nabij de Kleine Beer) in opdracht van de fabriek gebouwd om werknemers te huisvesten. En in de jaren '60 nadat de PHV Veenendaal had verlaten en de fabriek dienst deed als mantelfabriek is de woning rechts van de inrit naar de fabriek onderdeel geweest van het fabriekseigendom.

In de nieuwe situatie is het voormalige PHV terrein omgevormd tot de Paul Heijhof. Als industrieel erfgoed is het meest herkenbare gedeelte van de fabriek behouden gebleven. Dit betreft het twee verdieping tellende garenmagazijn dat wordt gekenmerkt door de schoorsteen met het opschrift PHV. Het garenmagazijn biedt plaats aan twee appartementen. In het voormalige garenmagazijn is vandaag de dag het schilderatelier gevestigd van Jan van Elk.

Bij de renovatie is er gezocht naar de optimale balans tussen het erfgoed en de nieuwe functie met alle bijbehorende eisen betreffende duurzaamheid en comfort van dien. Zo worden de gevels waar mogelijk in oude staat hersteld. Conservering van de gevels was hierbij een uitdaging aangezien er in de naoorlogse bouw van de fabriek niet kwalitatief de beste materialen waren toegepast. Mede hierdoor en om te kunnen voldoen aan de huidige energetische eisen zijn de kozijnen in het magazijn vernieuwd. Met de glasverdeling in de kozijnen is hierbij gezocht naar de uitstraling zoals deze van oudsher in de fabriek aanwezig is geweest. Verder zijn bouwmaterialen uit het gesloopte deel van de fabriek hergebruikt in het tot twee woningen omgebouwde garenmagazijn.

Naast het garenmagazijn is een gedeelte van de voormalige fabriek gesloopt om ruimte te bieden voor 10 starterswoningen. Deze woningen worden gesitueerd door middel van het rug-aan-rug principe, waarbij het bouwblok 5 woningen breed is. In hun architectuur grijpen de woningen terug op karakteristieke eigenschappen van de voormalige fabriek. Zo is de baksteenkeuze en de kozijnen-verdeling afgestemd op de vormtaal van het garenmagazijn en komen ook in de nieuwe woningen betonnen accenten terug rondom de ramen. De starterswoningen zijn gebouwd als sociale koopwoningen, een sociaal initiatief vanuit de gemeente dat op meer plekken in Veenendaal terugkomt. Door voor de woningen een aantal spelregels op te stellen, zoals bijvoorbeeld een inkomensgrens te stellen aan potentiële kopers, wordt er de kans geboden aan starters op de woningmarkt om in te stappen.

WIST JIJ DIT AL?

De Bibliotheek is meer dan boeken lenen! Je kunt ook meedoen aan allerlei leuke **activiteiten**, cursussen en workshops in de Bieb.

In Museum Veenendaal ontdek je de geschiedenis van Veenendaal! Het Veense **erfgoed** is zichtbaar in unieke collectiestukken, beelden en verhalen.

Er is ook een tijdschrift over de **geschiedenis** van Veenendaal. Word lid van de Historische Vereniging Oud Veenendaal en je ontvangt elk kwartaal een nieuwe editie!

De Cultuurfabriek staat vol met allerlei **kunstwerken**. Deze zijn ook te leen! Met een abonnement bij de Kunstuitleen verfris je regelmatig het interieur van jouw huis of bedrijf.

Bij Grand Café Blàai is er elke week een nieuwe Blàaimaker. Pak een spelletje uit de kast of geniet van een leuk tijdschrift en kom lekker **smullen**!

Bij de VVV Stadswinkel kun je terecht voor unieke **streekproducten** te koop!

28 DownTown

Thoomesplein

Het is alweer een aantal jaar geleden dat DownTown, na een grondige verbouwing, zijn deuren voor het eerst opende. En inmiddels heeft het zich ontwikkeld in een gezellige, woonkamer voor de stad een echte plek van ontmoeting. Vanuit de filosofie van Ray Oldenburg, dat ontmoeting tussen mensen de samenleving mooier maakt, vormt DownTown een bruisende plek waar allerlei activiteiten plaats vinden. Juist de variatie in activiteiten onder één dak maakt het een unieke plek van Grand-café 1913 voor een drankje of lunch tot dagbesteding voor ouderen, de barbier, zaalverhuur voor bijeenkomsten en 'De winkel' op de eerste verdieping waar u terecht kunt voor originele cadeaus je vindt het er allemaal.

Dit alles op de locatie waar zoals het jaartal in de gevel reeds doet vermoeden in 1913 werd begonnen met de bouw van de Pniëlkerk. Van 1914 tot 2008 heeft de Christelijk Gereformeerde gemeente hier huis gehad. Na een leegstand van 10 jaar besluit de gemeente Veenendaal te investeren in onder andere de gevel van het pand om op deze manier nieuwe kopers te interesseren. Door de betrokkenheid van de gemeente als mede-investeerder konden er ook aanvullende voorwaarden worden gesteld aan de toekomstige invulling. Niet alleen commercieel, maar vooral sociaal maatschappelijk. De plannen van de Basiliek voor DownTown om een plek te creëren waar mensen kunnen samenkomen en zich omgeven door anderen, bleken hier in naadloos aan te sluiten bij deze gedachte. Een gezamenlijke huiskamer in het hart van Veenendaal om te spelen, te werken en te ontspannen.

De herinrichting van DownTown is van de hand van Architect Guido Bakker. In het ontwerp is slim gebruik gemaakt van de verdieping die

de voormalige kerk al kenmerkte. Waar in het verleden dit in de vorm van galerijen was die allemaal uitkeken op de preekstoel. Hebben de galerijen in het ontwerp plaats gemaakt voor een atrium en vides. Daardoor komt het daglicht tot diep in het pand.

De steeds veranderende ervaring die je hebt in het gebouw blijft steeds verrassen. Vanuit verschillende posities in het gebouw ervaar je de ruimte steeds weer op een andere manier. Dit maakt de ruimtelijke beleving divers en zorgt er voor verschillende activiteiten en behoeften plekken ontstaan. Zo zijn er bijvoorbeeld heerlijke hoekjes en zitjes gecreëerd om rustig een spelletje te doen of de krant te lezen.

29 Joodse begraafplaats

Parallelweg 63

De joodse begraafplaats is een belangrijke plek die de aanwezigheid van het joodse leven in Veenendaal laat zien. De historische begraafplaats aan de Parallelweg werd in 1899 geopend. Toen het vervoeren van de overledenen middels een aak via het Binnenveld naar de Joodse begraafplaats in Wageningen uiteindelijk niet meer als passend werd ervaren.

De serene plek aan de Parallelweg met 21 graven wordt vandaag de dag onderhouden door een groepje vrijwilligers. Het Metaheerhuis ofwel baarhuisje op de begraafplaats is een gemeentelijk monument en is inmiddels weer helemaal in oude glorie herstelt. Een project waar de vrijwilligers meerdere jaren mee bezig zijn geweest en dat mede met steun van het NIG Utrecht gerealiseerd is.

Op zondag 11 september is de begraafplaats te bezoeken tussen 14:00-16:00 en vertellen de vrijwilligers u over de graven en joodse rituelen (voor mannen ouder dan 12jaar is een hoofddeksel verplicht bij het betreden van de begraafplaats).

JOOK MASSIEF EIKEN

Het unieke kliksysteem.
Subtiel verwerkte magneten
zorgen voor eenvoudig gebruik

(0318) 582 594

info@jookstoepbord.nl

JOOKSTOEPBORD.NL

Massief eiken stoepbord met uniek kliksysteem.

Zo verander je snel en eenvoudig op elk moment jouw boodschap. Deze borden zijn naar wens en op maat samen te stellen.

Afmeting: 80x110cm. **Bestel 'm in de webshop.**

JOOKSTOEPBORD.NL

Duurzame energiepositieve woning zonder basisverwarming

Lisdodde 11

Zaterdag 10 september doen wij ook mee aan de dag van de Architectuur. Wij stellen dan ons huis open voor ieder die inspiratie wil komen opdoen. Ons huis, ontworpen samen met de Veense architect Johan Huibers, is zo ontworpen dat het zonder basisverwarming toch fijn toeven is. (Op zijn site schrijft hij ook over ons huis: <https://huibersvanweelden.nl/categorie/wonen/>)

We hebben bij het ontwerp van onze woning in eerste instantie veel aandacht gehad voor het zorgen dat we zo min mogelijk zouden gaan verbruiken. Onze woning staat in Veenendaal-Oost, toch wij zijn niet aangesloten op het warmtenet, een gasaansluiting hebben we ook niet. We hebben geen radiatoren, geen vloerverwarming en ook geen warmtepomp. Basisverwarming is in onze woning niet nodig. De stroom halen we met 21 zonnepanelen uit de zon. We wekken meer op dan we zelf nodig hebben, daarmee wonen we energiepositief. Naast dit energieconcept hebben we ook aandacht voor duurzame materialen, zo is bijvoorbeeld onze gevel gemaakt van rijstviesjes. Het dak is een groendak van sedum, het laat zien waar we voor staan: een positief en duurzaam leven, goed voor nu en een betere toekomst.

In de winter blijft het zonder basisverwarming binnen rond de twintig graden. Vaak wordt vol spanning gevraagd hoe het is om in de winter is geen basisverwarming te hebben, wij vonden de zomers spannender. Als het in de winter toch te koud wordt, zetten we een klein radiatortje aan. Dat kan eenvoudig bij ieder stopcontact. De zomer is een ander verhaal. Het huis is voor die winters namelijk erg goed geïsoleerd en ook nog luchtdicht gemaakt. Daardoor ligt oververhitting in de zomer op de loer. De eerste berekeningen lieten zien dat het binnen wel eens zestig graden zou kunnen worden. Het dakoverstek op het zuiden, de automatische screens en de zomernachtventilatie zorgen er gelukkig voor dat de binnentemperatuur binnen de perken blijft. Op hete dagen blijft het daardoor binnen zo'n tien graden koeler dan buiten!

Ook mensen met interesse voor architectuur kunnen bij ons terecht. Het huis is levensbestendig ingericht: er is op de begane grond een slaapkamer met een aangelegen badkamer. De woonkamer, volledig omgeven door de tuin, heeft een vide. Daardoor voelt het erg ruimtelijk. Vanaf de woonkamer kijk je via de vide en de dakramen zo de hemel in. In de zomer staan de dakramen vaak open, dan lijkt de woonkamer meer een serre. Je staat dan echt in contact met de natuur, je hoort de vogels dan fluiten.

Tegelijk met de dag van architectuur is de tuinenklimaatroute. Daar doen wij ook aan mee, we laten dus ook met plezier onze tuin zien. Het leuke is dat we eerder dachten helemaal geen groene vingers te hebben. Na een goed plan van een tuinarchitect, hebben we onze tuin eigenhandig aangelegd. Daardoor hebben we een goede band gekregen, de tuin en wij. U kunt uw bezoek dus ook uitbreiden met een wandelingetje door onze tuin. Wellicht zijn de druiven dan al rijp?

Ondertussen wonen we nu iets langer dan drie jaren in onze woning. Het is voor ons een heel fijn plekje geworden. Het energieconcept blijkt goed te werken. We bouwden het huis vanuit onze overtuiging, maar ondertussen met iedere prijsstijging van elektriciteit of aardgas knipogen we even naar elkaar. Wij hebben geen energierekening, sterker nog we krijgen steeds meer terug! Wilt u alvast even digitaal rondkijken, dan staan op mijn YouTube-kanaal alvast een aantal filmpjes: www.youtube.com/c/jooststraat.

Zelf ben ik verduurzamer bij INNAX, te Veenendaal. Ik ben dagelijks bezig met het verder verduurzamen van gebouwen. Logisch dus dat ik zelf ook een steentje bijdraag met ons eigen huis. Ik vind het leuk om anderen te inspireren en stel daarom graag ons huis daarvoor open. U bent dus van harte welkom. Ons adres is Lisdodde 11 Veenendaal. Leuk als u komt!

Joost Straat

www.heem.nl

**Focus op de toekomst
met aandacht voor het verleden!**

**vhm | accountants &
belastingadviseurs**

vhm | accountants & belastingadviseurs
vhm | audit
vhm | consultants

Fokkerstraat 10a
3905 KV Veenendaal
Telefoon (0318) 55 32 33

www.vhmabc.nl

Repair Café Veenendaal

Buurthuis 't Turfke, Zonnebloemstraat 1

Het is gezellig druk bij het Repair Café Veenendaal in buurthuis 't Turfke. Op de tafel van een van de vrijwilligers zet een mevrouw een stofzuiger neer. "Opeens deed hij het niet meer.." vertelt ze, terwijl de vrijwilliger intussen de stofzuiger ondersteboven draait om open te kunnen schroeven. Aan het tafeltje ernaast is een andere vrijwilliger druk in gesprek met een meneer die zijn kapotte koffiezetapparaat heeft meegenomen. De vrijwilliger lacht meneer geruststellend toe. "We gaan het waterbakje vullen en kijken wat hij doet." "Het is wel een oud apparaat, vertelt meneer, "maar hij heeft het altijd goed gedaan en een nieuwe kopen is te duur." Samen gaan ze aan de slag.

Elke derde vrijdagmiddag van de maand repareren ervaren vrijwilligers allerlei spullen zodat deze opnieuw gebruikt kunnen worden en niet worden weggegooid. Naast het repareren is het ook een gezellige bijeenkomst waar bezoekers en vrijwilligers vaak uit dezelfde buurt komen. Er is koffie en thee en de gastvrouw stelt elke nieuwkomer op zijn gemak en legt uit hoe het Repair Café werkt. Het allereerste Repair Café werd georganiseerd op 18 oktober 2009 in Amsterdam-West. Het was een initiatief van Martine Postma, die het concept bedacht. Een halfjaar later, in maart 2010, richtte zij Stichting Repair Café Nederland op en anno 2022 is de stichting actief op internationaal niveau met vele lokale activiteiten.

Door repareren te promoten, wil Repair Café Veenendaal bijdragen aan het verkleinen van de afvalberg. Repareren bespaart ook geld en kostbare grondstoffen en draagt bij aan de beperking van de CO₂-uitstoot. Daarnaast is ontmoeting een belangrijk doel, men ontmoet buurtgenoten, zowel bezoekers als vrijwilligers.

In buurthuis 't Turfke wordt elke derde vrijdag van de maand een Repair Café gehouden van 13.30 – 16.30 uur. Meer informatie op de website www.repaircafeveenendaal.wordpress.com of mailen naar repaircafeveenendaal@gmail.com.

Veenendaal4Fair

Passage 24

Veenendaal4Fair zet zich in om consumenten en ondernemers in Veenendaal bewust te maken van de mogelijkheden om eerlijk, duurzaam en verantwoord bezig te zijn. Dat doen ze als een vrijwilligersorganisatie als een vrijwilligersorganisatie met onder meer een Informatiecentrum Duurzaamheid en Circulariteit in het centrum van Veenendaal. Bij het Trefpunt#duurzaam in de Passage/Corridor in het centrum van Veenendaal kun je terecht voor informatie over energiebesparend wonen en de mogelijkheden om bewuster te leven zonder aan de kwaliteit van leven in te boeten. Het Trefpunt is een samenwerking tussen Coöperatie ValleiEnergie, Gemeente Veenendaal en Veenendaal4Fair.

Van Producten met een verhaal tot Eerlijk&Duurzaam de actuele thema's waar Veenendaal4Fair zich samen met haar partners voor inspannt zijn legio. Het hergebruik van restmaterialen om op deze manier grondstoffen een nieuw leven te geven is hiervan een mooi voorbeeld. Zo maken de vrijwilligers van oude spandoeken unieke nieuwe praktische tassen en maken de deelnemers bij Reinaerde leuke kistjes van oude pallets. Maar ook voor een zakenlunch, buffet, diner of gezellige borrel, met lokale, regionale fairtrade producten, kunt u terecht bij Veenendaal4Fair. De professionele catering wordt hierbij ondersteunt door de bediening die wordt verzorgd door Reinaerde – de Bombardon.

Kijk voor meer informatie op de website www.veenendaal4fair.nl.

DUURZAAM VERGROENEN

GROENE GEBOUWEN

PRIVÉ OMGEVING

ZAKELIJKE OMGEVING

OPENBARE OMGEVING

Koninklijke Ginkel Groep

Postbus 11
3900 AA Veenendaal

Nieuweweg-Noord 255 T 0318 51 90 39
Veenendaal

E info@ginkelgroep.nl
I www.ginkelgroep.nl

